

Parents' Views of Their Children's Book Preferences and Reading Habits

ARTICLE TYPE	Received Date	Accepted Date	Published Date
Research Article	06.24.2021	06.20.2023	10.17.2023

Atilla Dilekçi ¹

Bolu Measurement and Evaluation Center

Seher Çiçek ²

Düzce National Education Directorate

Abstract

This paper investigated parents' views of their children's reading habits. The study also revealed the role of parents in helping their children acquire reading habits. In line with these purposes, the research was conducted in accordance with the principles of a case study. The sample consisted of 20 parents of primary school children. Data were collected through semi-structured interviews. The data were analyzed using content analysis. The data were grouped into main themes and subthemes, and the results were explained. The results show that children are interested and eager to read, but they develop attitudes toward books based on their genres, contents, subject matters, and designs. According to the parents, their children prefer to read adventure stories and fairy tales. Parents share that visuality, volume, writing, and design affect their children's choice of books. Visual richness, vivid colors, culturally and morally appropriate images, images that match the content, cover images, number of pages, and appropriate size affect children's choice of books. Difficulties experienced by parents in choosing books are the possibility that their children may not like the books, difficulty in selecting age-appropriate books, difficulty in accessing various books, book prices, not knowing the current books, and the book not being suitable for cultural and social norms. Considering all these results, we think that parents need help with their book choices.

Keywords: Primary school parents, book selection, reading habits, reading behaviors, parent role.

Citation: Dilekçi, A., & Çiçek, S. (2023). Parent's Views of Their Children's Book Preferences and Reading Habits. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 56(3), 1013-1066. <https://doi.org/10.30964/auebfd.957137>

¹*Corresponding Author:* Dr., Bolu Measurement and Evaluation Center, E-mail: dilekciatilla@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-5393-9570>

²Dr., Düzce National Education Directorate, E-mail: sehertabak123@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1501-2675>

Reading is a cognitive process that involves visually perceiving letters, words, sentences, and punctuation marks, and comprehending and vocalizing their meanings as the eyes scan across lines (Göğüş, 1978; Kavcar & Oğuzkan, 1987; Öz, 2011; Özdemir, 2010; Sever, 2000; Ünal, 1999). However, reading is not merely about decoding sound patterns that correspond to written symbols; it also entails filtering those patterns through our minds, forging connections based on our experiences, and constructing meaning (Binbaşıoğlu, 2004, p. 40). As such, the process of making meaning in reading relies on the harmonization of both cognitive and physical components.

Reading education aims to cultivate an understanding of the connection between sound and writing. During the preschool years, children develop skills in cognition, emotion, and mobility. In primary school, students learn to recognize letters in a specific order and decode or create codes by matching letters to sounds. This enables them to acquire basic reading and writing skills. As students progress through the grades, they gain experiences that help them read and comprehend longer texts, and develop good reading habits. Achieving literary literacy, which involves independent reading and a higher level of basic literacy, is achieved through continuous reading of a variety of genres. We should encourage students to form reading habits after they have developed the basic skills of reading and writing on their own, in order to promote lifelong learning (Karatay & Dilekçi, 2020).

Reading habit is one's continuous, regular, and critical reading activity in line with a reason or need (Odabaş, et al., 2008; Yılmaz, 2004). People with reading habits see reading as a need for personal development and as an enjoyable endeavor (Balçı, 2009; Gönen et al., 2004).

Reading habits, which are the basis of lifelong learning outside of school, develop the individual cognitively and emotionally (Karatay, 2011). Additionally, according to teachers, a positive correlation exists between reading habits and academic performance. Centralized exams in Turkey mostly measure students' reading comprehension skills. Therefore, according to teachers, developing reading habits is fundamental for success in these exams (Karatay & Dilekçi, 2020).

Book selection is one of the main factors affecting reading habits. Factors affecting book choice are the type, subject matter, outer cover design, font size, and visuals of the book (Hopper, 2005; Mohr, 2006). Yurtbakan and Erdoğan (2020) argue that fourth graders prefer to read storybooks and magazines the most and go to libraries to borrow stories and novels. Gürsoy and Göçer (2021) report that comic books make sixth graders more interested in reading hours. Yaman and Süğümlü (2010) document that middle-school students prefer stories and novels. Research showed that students prefer reading stories the most (Acat et al., 2008; Aksoy, 2014).

The subject matter is another factor affecting students' book choices. Clark and Foster (2005) document that British students prefer to read a wide variety of subjects, such as adventure, comedy, and horror/ghost stories other than textbooks. Yurtbakan

and Erdoğan (2020) also report that fourth graders pay attention to books' subject matters and prefer adventure books.

Formal features (cover design, size, volume, font size, and visuals) affect middle school students' book preferences. Çetinkaya (2007) states that external features (cover, size, font size, pictures, etc.) should be suitable for children. Altunkaynak (2018) maintains that students pay attention to the formal elements (cover, weight, size, font size, page spacing, and pictures). Altunkaynak (2018) also notes that students want to establish a relationship between a book's cover image and its content. Kantarcıoğlu (1991) also found that children liked large and useful books.

Yurtbakan and Erdoğan (2020) maintain that students buy books with their parents or borrow them from libraries. Students borrow books from school libraries or classroom bookshelves (İşcan et al., 2013) or buy them (Karatay & Dilekçi 2020; Kurulgan & Çekerol, 2008). According to Şahin, İşcan, and Maden (2009), the classroom library is the greatest source of books. Students read the books in classroom libraries (Balcı et al., 2012; Bayis, 2010; Yurtbakan & Erdoğan, 2020). Clark and Foster (2005) argue that students read more if they have more time and can find cheaper books on topics they like. Therefore, the more quality, inexpensive, and interesting books children have access to, the faster they will adopt reading habits.

We live in the age of technology. Therefore, reading is essential to cope with new information (Sangkaeo, 1999). Researchers argue that technology prevents people from reading (Aksaçlıoğlu, 2005; Aksaçlıoğlu & Yılmaz, 2007; Aral & Aktaş, 1997; Beentjes & Voort, 1988; Durualp et al., 2013; Evra, 1998; Gagne, 1992; Koolstra et al., 1997; Shen, 2006; Yurtbakan & Erdoğan, 2020). In other words, people have difficulty adopting reading habits because they use technology without any restrictions in a way that is inappropriate for its purpose. Students have computers and TVs at the center of their lives (Aksaçlıoğlu & Yılmaz, 2007). A negative correlation exists between the time spent watching TV and reading books. Yurtbakan and Erdoğan (2020) report that TV is a major obstacle that prevents fourth graders from reading books. Clark and Foster (2005) argue that British students believe that designing websites/magazines, meeting authors/famous readers, and reading games might encourage them to read. Members of Generation Z, also known as digital natives, are born into a world of screens. Therefore, we must introduce children to books before screens and ensure they enjoy reading through technology. At this point, parents must take greater responsibility and provide opportunities for their children to gain reading habits by regulating their relationship with technology.

Reading habits should be developed and encouraged from an early age (Sangkaeo, 1999). Children's acquisition of reading habits is a prerequisite for their communication with their families and friends, mental development, proficiency in their mother tongue, and academic success (Clark, 2010; Doiron & Asselin, 2011; Gaona & González, 2011; Ivey & Broaddus, 2001; Karatay & Dilekçi, 2020; Oriogu, 2015; Zickuhr et al., 2012) because reading enables us to acquire, generate, and share knowledge throughout our lives. However, reading and related skills cannot develop

alone during childhood. Parents play an important role in helping children develop these skills (Arıcı, 2021). To help their children acquire reading skills and habits, parents do reading-related practices, rituals, activities, contacts, etc. from infancy onwards because education starts in the family and expands like a ring, encompassing the environment. In other words, all supportive and guiding activities for early and basic literacy provide children with a rich set of experiences so that they can understand what they listen to or read, develop an interest in reading, and finally acquire reading habits (Bayat & Çetinkaya, 2018; Çetin & Karaata, 2010; Kemiksiz, 2018; Tanju, 2010).

Parents are role models for children. Therefore, they play a critical role in children's development of reading habits (Karatay & Dilekçi, 2020). Parents, teachers, and friends have important roles in the maturation of children's cognitive, affective, and kinesthetic characteristics related to reading before they start reading and writing. Therefore, this study focused on what primary school parents think about their children's reading habits. For this reason, this study tried finding out what kind of books primary school students choose, where they get books from and what kind of responsibilities parents have. In this context, the research question is "What do primary school parents think about their children's book preferences and reading habits?"

Research Objective

Primary school children's reading habits are closely related to their reading choices. Children's choices are guided by their parents, who help children develop reading habits. Therefore, this study aimed to determine the criteria that primary school parents set when choosing books for their children, their ways of accessing books, and their activities in the process of acquiring reading habits. In line with this general purpose, the research sub-questions are as follows:

1. How often do parents think their children read books?
2. What kind of attitudes do parents think their children have toward reading?
3. How old were their children when they first bought them books?
4. What kind of books do parents think their children prefer to read?
5. What do parents think their children like to read about?
6. What design features do parents pay attention to when choosing books for their children?
7. How do parents get books for their children?
8. From whom do parents seek advice when choosing books for their children?
9. What are the challenges of choosing books for their children?
10. What do parents do to help their children develop reading habits?
11. What do parents think prevent their children from acquiring reading habits?

Method

This chapter explained the research model and provided information about the participants and the research process.

Research Model

This was a case study, which is a qualitative research method. This research design focuses on people's lived experiences to generate contextually relevant ideas and examine their causes (Gillham, 2000). Revealing, understanding, and explaining events and phenomena based on ideas guides teaching processes, teachers, or research (Merriam, 1990). Parents play an important role in helping primary school students to acquire reading habits. Therefore, this study investigated the genre, subject matter, visual design, and volume characteristics that influence parents' choice of books for their children. We should determine what activities parents do to help their children develop reading habits. Therefore, this research adopted a systematic case study to collect data. A systematic case study involves the following steps: identifying research questions, determining analysis objectives, selecting participants, collecting and analyzing data, and reporting results (Yıldırım & Şimşek, 2013). Accordingly, the planning, execution, and finalization of the research were carried out according to the stages in this process.

Study Group

Participants were recruited using purposive criterion sampling, which was the sampling of choice because the goal was to collect data from people with first-hand experience. The inclusion criterion was having a child who was a first-, second, third or fourth grader. The sample consisted of 20 parents. Table 1 shows the participants' characteristics.

Table 1

Participants' Characteristics

Participants' Characteristics		f
Gender	Woman	18
	Man	2
Age (years)	25-30	1
	31-35	7
	36-40	9
	41-45	1
	46-50	1
	51-55	1
Occupation	Housewife	11
	Public personnel	7
	Private sector employee	2

Eighteen participants were women between the ages of 25 to 40. Eleven participants were housewives. Seven participants were public personnel. Two participants were private -sector employees.

Data Collection Tools

Data were collected through semi-structured interviews that are conducted to ask open-ended questions to participants to discover their views on a subject matter. First, the researchers reviewed the literature and examined the interview forms of relevant studies. As a result, they developed a 15-question interview form. After expert opinions and a pilot test, they combined similar questions and reduced the number of questions to 11 for content validity. The data were collected in a primary school in the central district of Düzce province in the 2020-2021 academic year. The researchers decided to interview five parents of students at different grade levels. They interviewed all participants and transcribed the interviews.

Ethical Committee Approval

The study was approved by the Social Sciences Human Research Ethics Committee of Bolu Abant İzzet Baysal University (Protocol No: 2021/148, Date: 29.04.2020 & Meeting No: 2021/04). All parents were briefed about the research purpose and procedure. Informed consent was obtained from those who agreed to participate.

Data Analysis

The data were analyzed using content analysis. Participants' answers were coded under main themes and subthemes. These opinions were sorted according to their frequency under the themes. The themes and subthemes were presented in the tables. Moreover, direct quotes were used to provide a detailed picture.

In qualitative research, data are recorded in detail for validity. Researchers explain the process of concluding (Yıldırım & Şimşek, 2013). For validity, the researchers reviewed studies on reading preferences and then consulted two experts. After the pre-test, they removed repetitive questions and finalized the interview form.

For reliability, the researchers evaluated the data independently of each other. They then coded the data into the main and sub-themes. The first evaluation showed that the researchers were in 88% agreement on the themes. The researchers read the items on which they disagreed and coded the data under the themes they were related to as a result of their evaluations. Thus, they reached a consensus.

Results

This section addressed the results under eleven subproblems.

1. Subproblem

The first subproblem sought answers to the question "How often do parents think their children read books?" Table 2 shows the results.

Table 2*Reading Frequency*

Theme	Subtheme	Participants	n	N	%
Every day (min)	30	1, 2, 7, 12, 14, 18	6	20	30
	20-25	3, 4	2	20	10
	60 -90	17, 20	2	20	10
	10	6	1	20	5
	15-20	8	1	20	5
	Eki.15	9	1	20	5
	30-40	10	1	20	5
	Changes	15	1	20	5
Once a week (min)	30	13, 16	2	20	10
	Changes	11	1	20	5
Once every two days (min)	30-45	19	1	20	5
	30	5	1	20	5

Participants' views were grouped under three main themes and 12 subthemes. The main themes were "every day," "once a week," and "once every two days."

Every day: Fifteen participants stated that their children read books every day for ten minutes to an hour and a half. "My kid finishes a small book every day. He finishes books like the Ant and Grasshopper and the Hen that laid the Golden Egg (P1)." "My kid reads for 20-25 minutes every evening (P3)." "Although we cannot read it every evening, we try reading it regularly every day. Sometimes he reads during the day and sometimes before going to bed. He reads 90 words per minute. She does not read more than half an hour (P7)"

Once a week: Three participants noted that their children read books once a week. "He has not read much this month. He has read one book a week (P13)." "I mean, I can not say that he reads a lot nowadays, but with my warning, he reads for half an hour before going to bed. But he does not read every day (P16)." "She reads with her sister, sometimes for ten minutes and sometimes for half an hour to an hour. I insist that he reads every day, but there are times when he does not read at all (P11)."

Once every two days: Two participants shared that their children read books once every two days. "He does not regularly read every day; he reads when he thinks of it. Let's say every other day. He usually reads during the day. When he does read, he reads for half an hour (P5)." "I mean, if not every day, he reads a book every other day, he reads about 30-40 pages. We usually read books when we spend time together after dinner. He reads for at least 30 minutes, maximum 45 minutes (P19)."

2. Subproblem

The second subproblem sought answers to the question “What kind of attitudes do parents think their children have toward reading?” Table 3 shows the results.

Table 3

Children’s Attitudes Toward Reading

Theme	Subtheme	Participants	n	N	%
Interest in reading	Liking reading.	2, 3, 5, 7, 8, 12, 17, 20	8	20	40
	Being eager to read.	1, 2, 5, 12, 14, 15, 17	7	20	35
Disinterest in reading	Forcing to read.	9, 10, 11, 13, 16, 18, 19	7	20	35
	Not eager enough to read	4, 9, 13, 16	4	20	20
Depends on the book	Depends on how appealing the book is	6, 18, 19	3	20	15
	Sometimes enthusiastic, sometimes not.	11	1	20	5

Participants’ views were grouped under three main themes and six subthemes. The main themes were “interest in reading,” “disinterest in reading,” and “depends on the book.”

Interest in reading: Eleven participants stated that their children were interested in reading. "She is eager, she never says no, I say, take the book, come, she comes. If her sister or I read something, she goes and gets it and reads with us. She also reads voluntarily, but not every day (P1).", "He likes reading (P7).", "She reads what she likes faster and more. I do not force her, she reads willingly. When it is routine every day, she picks up her book, comes over and starts reading it (P12).", "He likes reading. Especially if he finds a book that interests him, he reads with curiosity until the end. He reads spontaneously (P17)."

Disinterest in reading: Eight participants stated that their children were disinterested in reading. "He has no desire to read. He only starts reading when I force him to (P9).", "He is not a bookworm, he reads if he gets ambitious, he reads when he gets on his own. If he has homework, he does neither (P13).", "He is not keen to reading, I try to make him read with warnings. When I talk to him, it is a little effective. If I do not follow-up afterward, he does not read regularly. He wants a constant follow-up (P16)."

Depends on the book: Four participants noted that their children’s attitudes toward reading depended on the book. "If he is convinced by the title or the cover of the book that it is a fun book, he starts and finishes it immediately. But if it is a book that is a bit thick and has few pictures, he is prejudiced (P6).", "If it is something impressive and gripping for my son, he reads it very well if it interests him. But if we have not come across such a book, unfortunately, he crawls (P18).", "Actually, if it is

a book that suits his interests, I do not need to tell him, but otherwise I remind him when it is time to read (P19)."

3. Subproblem

The third subproblem sought answers to the question "How old were their children when they first bought them books?" Table 4 shows the results.

Table 4

First Book

Theme	Subtheme	Participants	n	N	%
Infancy	0-2 years old	6, 12, 17	3	20	15
	2 years old	3, 7, 20	3	20	15
	6 months old	4, 13	2	20	10
	1 year old	15	1	20	5
Preschool	Pre-kindergarten	9, 10, 14	3	20	15
	3 years old	2, 18	2	20	10
	3-4 years old	8	1	20	5
	4 years old	19	1	20	5
	5 years old	5	1	20	5
Basic education	Beginning of first-grade	1	1	20	5
	Second grade	11	1	20	5

Participants' views were grouped under three main themes and 11 subthemes. The main themes were "infancy," "preschool," and "basic education."

Infancy: Nine participants stated that their children were babies when they first bought them books. "She was six months old when we bought her first book (P4).", "I bought a talking book. She would spend time with it by turning the pages. I bought books with thick pages that taught about animals and vehicles. I was introducing the book to her. We were communicating through the book. She was about a year old when I bought these books (P15).", "I bought my daughter unbreakable cardboard books about animals when she was a baby (P17).", "Her first reading period started at the hospital when she was two years old. We got her first books at that time. We did not buy them then; they were given to us. I remember it was the world of fairy tales, I was reading them before going to sleep (P20)."

Preschool: Eight participants noted that their children were preschoolers when they first bought them books. "I bought him books when he was 3. He used to go to kindergarten back then. It was a short book with pictures (P2).", "My son is my first child. Before kindergarten, I bought a book of fairy tales to read to him during nap times. I was reading the book to him, and he was listening. He was even trying to explain what he understood from the book (P10).", "My son was around 3 years old

when his father bought him his first books. He was not yet in kindergarten. They were 3D books that took shape when we lifted the 3D page (P18)."

Basic education: Two participants noted that their children were primary school students when they first bought them books. "I did not buy my daughter books before she started school. I mean, I did not buy them specially. Her sister had some books for the first and second grades. When she started the first grade, her teacher made her buy a La Fontaine set (P1).", "She was in 2nd grade. The first book we bought him was King Şakir 1. He asked for this book himself at a stationery store (P11)."

4. Subproblem

The fourth subproblem sought answers to the question "What kind of books do parents think their children prefer to read?" Table 5 shows the results.

Table 5
Children's Book Preferences

Theme	Subtheme	Participants	n	N	%
Narrative genres	Stories	2, 4, 5, 6, 8, 11, 15, 16, 17, 19	10	20	50
	Fairytales	2, 3, 6, 7, 8, 13, 14, 16	8	20	40
	Fables	5	1	20	5
	Novels	17	1	20	5
Informative genres	Magazine articles	1, 3, 4, 6, 10, 14, 18, 19	8	20	40
	Educational and instructional books	3, 10, 12, 14, 18, 20	6	20	30
	Biographies	10, 18, 19, 20	4	20	20
	Travel articles	20	1	20	5
	Animal identification cards	1	1	20	5

Participants' views were grouped under two main and nine subthemes. The main themes are narrative and informative genres.

Narrative genres: Fourteen participants thought that their children preferred to read narrative genres. "She likes fairy tales and stories better (P2).", "She likes fairy tale books, fun books, and books with a happy ending (P3).", "She prefers to read story books (P15)."

Informative genres: Ten participants noted that their children preferred to read informative genres. We do not subscribe to any magazine. When I go to the shopping mall, I buy Bilim Çocuk magazines. He likes to read them (P6).", "He likes informative books (P10).", "He generally likes informative books about places he has not visited, he likes informative books about historical places; he likes reading about the achievements of famous people, inventions, and countries and places (P20)."

5. Subproblem

The fifth subproblem sought answers to the question, "What do parents think their children like to read about?" Table 6 shows the results.

Table 6

Subject Matters Appealing to Children

Theme	Subtheme	Participants	n	N	%
Adventure-fun	Adventure	6, 7, 13, 14, 15, 16, 17, 18,19	9	20	45
	Stories of cartoon characters	1, 5, 7, 8, 11, 13, 14, 15	8	20	40
	Fun books	3, 10, 13, 17	4	20	20
	Science Fiction	1, 18	2	20	10
	Soccer	2, 19	2	20	10
Age-appropriate topics	Animals	1, 2, 3, 4, 5, 6, 13, 14, 18	9	20	45
	Children's life stories	1, 6, 19	3	20	15
	Daily life topics	2	1	20	5
	Stories of successful people	20	1	20	5
Scientific topics	Science topics	4, 7, 10, 12, 18, 20	6	20	30
	Introduction of countries	12, 20	2	20	10
Values	Values	2, 3, 8	3	20	15
	Religious topics	2, 8, 17	2	20	10

Participants' views were grouped under four main themes and 13 subthemes. The main themes were adventure-fun, age-appropriate topics, scientific topics, and value.

Adventure-fun: Sixteen participants stated that their children want to read about adventure-fun topics. My kid likes books with excitement and action. He generally likes books about children's adventures (P6).", "Cartoon characters, fun, enjoyable books, books that make you laugh, adventure-type books (P13).", "Since he likes books about soccer, he likes to read books about the lives of soccer players even if they are thick (P19)."

Age-appropriate topics: Eleven participants noted that their children want to read about age-appropriate topics. "They usually prefer books about animals. They like books and movies about children. They like children's life stories (P1).", "I mean, they like stories with animals a lot (P5)."

Scientific topics: Six participants stated that their children want to read about scientific topics. "Last year, we bought books about space, and he enjoyed reading them (P4).", "My kid is curious about scientists and scientific topics. He is interested

and asks. He is very curious about these topics. He asks questions like why we did not exist during the dinosaurs. He compares and asks how much time has passed (P10)."

Values: Four participants stated that their children want to read about religious and national values. "He likes to read about school life, holidays, religious-national holidays, love and respect for our elders, and our values (P2).", "He likes books about our Prophet more (P8).", "I started to direct him to books that will help him learn about religion such as prophet stories (P17)."

6. Subproblem

This subproblem sought answers to the question "What design features do parents pay attention to when choosing books for their children?" Table 7 shows the results.

Table 7

Design Features

Theme	Subtheme	Participants	n	N	%
Visual appearance	Visually rich	3, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 17,	9	20	45
	Vivid colors	3, 4, 5, 16, 17	5	20	25
	Pictures that respect cultural and moral values	6, 11, 16	3	20	15
	Image-content compatibility	1, 8, 19	3	20	15
	Cover image	15	1	20	5
Volume	The number of pages	3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 18, 19, 20	13	20	60
	Appropriate size	1, 12	2	20	10
Font	Font size	1, 2, 6, 10, 13, 18, 19, 20	8	20	40
	Font character	13	1	20	5
Design	Book design	16	1	20	5
	Paper quality	15	1	20	5

Participants' views were grouped under four main and eleven subthemes. The main themes were visual appearance, volume, font, and design.

Visual appearance: Sixteen participants stated that their children preferred visually rich and appealing books. "We pay attention to its visuality; when it's a colorful book, he pays more attention to it. He gets bored very quickly when it's only text. We talk about and comment on the pictures (P3)." "She likes eye-catching, vivid, and illustrated books (P5)." "I also check out the pictures. The pictures should be appropriate for our culture (P6)." "The story must have a visual. I am obsessed with the authors; I pay a lot of attention to them. I do not want there to be hidden messages, it is against our values and culture. It is very important that the story is illustrated (P8)."

Volume: Fifteen participants noted that they paid attention to the number of pages when choosing books for their children. "I do not buy books that are thick and unsuitable for first-grade students (P3).", "Children are sometimes intimidated when they see thick books. The thickness of the book is also important (P20)."

Font: Nine participants checked the font size when choosing books for their children. "I pay attention to the font size. I do not want to read texts with too small a font size. They are shorter and finish more quickly (P13).", "I care about the text size (P20)."

Design: Two participants noted that they checked the design when choosing books for their children. "The paper should not be yellow. My son is sensitive to the quality of the paper, I pay a lot of attention to it (P15).", "He cares about its appearance and design. I mean, he usually pays attention to the colors (P16)."

7. Subproblem

This subproblem sought answers to the question "How do parents get books for their children?" Table 8 shows the results.

Table 8
Getting Books

Theme	Subtheme	Participants	n	N	%
Bookstores/Fairs	Stationery/Bookstore	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20	16	20	80
	Online bookstores	1, 2, 6, 11, 12, 17, 18, 19	8	20	40
	Book fairs	19	1	20	5
Other people	Borrowing	1, 3, 4, 10, 16	5	20	25
	Gifts	4, 5, 14, 15, 20	5	20	25
	Teachers	5, 7, 9, 10, 20	5	20	25
	Big sister/ big brother books	8, 14, 16	3	20	15
	Book exchange	4, 7, 9	3	20	15
Libraries/Bookshelves	Library	1, 4, 8, 17, 18, 20	6	20	30
	Classroom bookshelf	11, 15, 16	3	20	15

Participants' views were grouped under three main and ten subthemes. The main themes were bookstores/fairs, other people, and libraries/bookshelves.

Bookstores/Fairs: Seventeen participants stated that they got books from bookstores/fairs. "My kid buys books from stationery stores with her dad. I buy books online as well. I check the content and comments before I purchase (P2).", "We buy books from stationeries. His sister also buys books online (P11).", "I buy books at book fairs. I buy books at periodic fairs. They set up tents in the city square. I have bought books online. We also buy books from big markets (P19)."

Other people: Thirteen participants noted that they got books from other people. "A friend gives me books. My kid reads them. He also had books given as gifts. He reads them too. After they start 1st grade, the teacher changes the children's books (P4)." "We also get them from my friends, and we exchange them (P10)." "He has two older brothers and an older sister, and I inherited their books. I kept them, he always read those books (P14)."

Libraries/bookshelves: Nine participants indicated that they got books from libraries/bookshelves. "A classroom library is created at the beginning of the year. They rotate them from there (P16).", "The biggest place of supply is the Düzce Public Library. I can handle this job very well in the library. There are many options in the library, everything from magazines to novels, stories, and scientific things. It is also financially convenient. I can get three books a week from the library (P18)."

8. Subproblem

This subproblem sought answers to the question "From whom do parents seek advice when choosing books for their children?" Table 9 shows the results.

Table 9

Seeking Advice

Theme	Subtheme	Participants	n	N	%
Teacher	Classroom teachers	2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 17, 18, 19, 20	13	20	65
	Other teachers	1, 2, 4, 6	4	20	20
Close circle	Friends	5, 8, 13, 19	4	20	20
	Siblings	11, 14	2	20	10
	Relatives	1	1	20	5
Social media and television	Posts	3, 4, 6, 12, 17, 19	6	20	30
	Experts on TV	12	1	20	5
Research	Doing research	2, 6, 12, 15, 18	4	20	25
	None	16	1	20	5

Participants' views were grouped under four main and nine subthemes. The main themes were teacher, close circle, social media and television, and research.

Teachers: Fifteen participants stated that they consulted teachers about books. "I also get recommendations from the class teacher about current children's books (P18).", "The teacher recommends them. Teacher friends whose children are the same age as mine make recommendations (P6)."

Close circle: Seven participants noted that they got book recommendations from people around them. "I also buy books that my friends' older children read (P5).", "She

has an older sister Zeynep, she is in the 3rd grade of high school, and 16 years old. She gets advice and support from her sister (P11)."

Social media and TV: Seven participants noted that they got book recommendations from social media and television. "There are some experts on TV. I buy what they say. On the internet, there are 3rd-grade parents, 3rd-grade mothers, and child development accounts on Instagram, and I follow these accounts (P12)."

Research: Five participants noted that they did some research before buying books for their children. "I do my own research. My son and I look on the internet and make decisions together (P2).", "There is no one I consult or get information from specifically. I actually need such help (P16)."

9. Subproblem

This subproblem sought answers to the question "What are the challenges of choosing books for their children?" Table 10 shows the results.

Table 10
The Challenges of Choosing Books

Theme	Subtheme	Participants	n	N	%
Liking and appropriateness	Anxiety that the child may not like the book	1, 2, 6, 10, 12, 13, 15, 17, 19	9	20	45
	The difficulty of choosing age-appropriate books	4, 6, 10, 13, 17, 20	6	20	30
Access	Difficulty accessing various books	8, 12, 13, 18, 19	5	20	25
	Book prices	1, 19, 20	3	20	15
	Not knowing about the current books	18	1	20	5
Content	Inadequate content	1, 16, 17, 18	4	20	20
	Culturally and morally inappropriate content	1, 3, 16	3	20	15
	Bad role models	6	1	20	5
	Inadequate visuals	1	1	20	5

Participants' views were grouped under three main and nine subthemes. The main themes were liking and appropriateness, access, and content.

Liking and appropriateness: Eleven participants stated that they had difficulty choosing age-appropriate books that their children might like. "I worry about whether he will like the topic in the book, whether he will get bored, and whether it is fluent (P1).", "When it comes to choosing books, sometimes we cannot find them suitable for his interests. My son always tries choosing simple books. I want him to buy books suitable for his level, and he wants to read and finish them immediately. I want him to buy stories he can understand; some authors have different expressions and

different narrations. This also affects his understanding. If we have a favorite book, I try buying the whole series of it (P10).", "The issue of whether it will interest him or not, even if I buy it age-appropriate, he may not like it or want it. There were books and sets that I could not get him to read (P13)."

Access: Seven participants noted that they had difficulty accessing various books. "Sometimes we cannot access some books because of the city we live in. There are very few bookstores and books in Düzce and there are very few fairs; book-related events are almost non-existent. If we had heard about them, we would definitely attend and benefit from them. Some books are really expensive, and the ones we buy as a set are a little more affordable. I follow book sales with campaigns (P19).", "Money is very important. Books have become very expensive. There were some books that I liked but could not buy (P1)."

Content: Five participants shared that they had difficulty choosing high-quality and appropriate books. "I once bought a book, "Three children and a dream," written by a well-known female author. I did not like it. The content was too little, and too short. After we finished the book, there was nothing left in our minds. The picture quality was not good either. The plot was atrocious. It did not tell us anything. I did not like it either. Children did not like this children's picture book either. It did not meet my expectations. There are things in it that do not fit our family life, our culture, things they have not heard from us, harmful things, I first think about whether it is suitable for us or not (P1).", "As I said, it does not give much importance to the content, it only gives importance to appearance. I worry that there might be some negative things in the content. I say do not just look at the appearance, look into the content (P16)."

10. Subproblem

This subproblem sought answers to the question "What do parents do to help their children develop reading habits?" Table 11 shows the results.

Table 11
Helping Children Develop Reading Habits

Theme	Subtheme	Participants	n	N	%
Reading activities	Reading time	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 12, 16, 18, 19, 20	12	20	60
	Reading aloud	1, 3, 6, 12, 14	5	20	25
	Making a reading competition	1, 3, 8, 12	4	20	20
	Talking about what they read	8, 10, 12, 15	4	20	20
	Summarizing what they read	10	1	20	5
	Reading outdoors	1	1	20	5
	Reading a book to the child	3	1	20	5

Table 11 (continued)

Supportive factors	Creating a bookshelf	2, 3, 4, 7, 8, 9, 12, 14, 19, 20	10	20	50
	Choosing interesting books	6, 18, 20	3	20	15
Parents' attitudes	Being a role model	1, 6, 9, 12, 14, 16, 17	7	20	35
	Rewards and punishment	5, 11, 14	3	20	15
Trips	Going together to buy books	10, 12	2	20	10
	Going to the library together	18	1	20	5
	Participating in author interviews	1	1	20	5

Participants' views were grouped under four main and 14 subthemes. The main themes were reading activities, supportive factors, parents' attitudes, and trips.

Reading activities: Sixteen participants stated that they did various activities to help their children develop reading habits. "I try having reading hours during the day, if not, we do it at bedtime. If there is a suitable place to read outdoors, I take them there with me. Sometimes, I have a reading contest: the number of words read in one minute. Sometimes I turn off the TV and say, "Come on, you read, and I'll listen" (P1).", "We used to have reading hours. In the first grade, we read two or three books. He reads a book every day. On Monday, Tuesday, and Wednesday, I ask him to summarize three of the books he read as much as he understands. On Sunday, we made a vocabulary box; we created a box of events, places, time, and people. I want him to choose one of them and write a story about it (P10)."

Supportive factors: Twelve participants noted that they did supportive activities to help their children develop reading habits. "I have a bookshelf at home with my son's favorite books (P19).", "I try choosing books that are not boring. I want them to be more fun and more intriguing (P6)."

Parents' attitudes: Nine participants talked about the attitudes they adopted to help their children develop reading habits. "I set an example for my daughter. She sees me reading all the time. At the end of this year, we will rank the books we have read, and we compete with my daughter to see who has read the most. Sometimes I buy thick books, I say, "I finished the thick one, have you finished it yet?" I get up early in the morning and make time for reading myself. Berra sees me reading when she wakes up (P17).", "For example, when she reads a book, I give her a reward. Yesterday she did something that made me angry, she was punished for not going out on the street. I gave her a book and told her I would let her out if she finished the book. She finished it and I let her out (P5)."

Trips: Four participants noted that they arranged trips to help their children develop reading habits. "I check the authors who come to our city, and I go if I know about them. I buy autographed books (P1).", "I always go book shopping with my son, I choose some books and he chooses some others, and we buy them together (P10).", "We go to the library, and I introduce him to books (P18)."

11. Subproblem

This subproblem sought answers to the question “What do parents think prevents their children from acquiring reading habits?” Table 12 shows the results.

Table 12

Obstacles to Developing Reading Habits

Theme	Subtheme	Participants	n	N	%
	TV	1, 9, 10, 11, 14, 15, 17	7	20	35
Digital devices and games	Computer/tablet	1, 4, 7, 14, 15, 19	6	20	10
	Playing games	5, 10, 20	3	20	15
	Smartphone	9, 13	2	20	10
	Social media	14	1	20	5
Course load	Homework	6, 12, 20	3	20	15
Home setting	Not being able to take care as parents	13, 16	2	20	10
	Sibling's mischief	4	1	20	5
Inaccessibility	Inability to access books	18	1	20	5

Participants' views were grouped under four main and nine subthemes. The main themes were digital devices and games, course load, home setting, and inaccessibility.

Digital devices and games: Thirteen participants stated that digital devices and games prevented their children from developing reading habits. "We have TVs and tablets. If there was no TV in our house, I am sure they would read more. They watch cartoons. I don't give them phones anymore, I have banned them (P1).", "They want to play more, they want to play with their siblings or with us. He sees reading as a burden. He could not enjoy it, could not grasp its importance, could not get the taste of it. But now I try forcing him. He watches TV and follows his favorite cartoons. He is very fond of TV and wants to play games more. They watch more because they are at home right now (P10)."

Course Load: Three participants noted that heavy course loads and homework assignments prevented their children from developing reading habits. "My kid cannot read because she has too much homework (P6)." "My kid gets a bit bored of doing homework (P12)." "The lessons are a bit difficult and can take time (P20)."

Home setting: Three participants stated that the home setting prevented their children from acquiring reading habits. I work 16 hours, that's our biggest loss. Since it is her sister's exam year, she cannot help. She would read more if someone was with her (P18).", "Right now, her sister prevents her from reading. When my older daughter buys a book, the younger one, who is two years old, also buys it, tears it up, we used to read with my daughter when the younger one was asleep (P4)."

Inaccessibility: One participant noted that her child could not develop reading habits because they had difficulty accessing various high-quality books. "For my son, the biggest problem right now is not being able to access various books. We do not go to the library because of the current pandemic, we cannot go (P18)."

Discussion, Conclusion and Suggestions

This study investigated what parents thought about their children's reading habits. This section discussed the results.

Most parents reported that their children regularly read every day. Parents care about their children acquiring reading skills and encourage them to read regularly because they believe that literacy in the early years of school is the foundation of all education. Research also showed that students read regularly (Bayat & Çetinkaya, 2018; Can et al., 2010; Ogurlu, 2014; Taş, 2018; Ünal & Yiğit, 2014; Yıldırım & Ceylan, 2018). Some children read more than others. However, the acquisition of reading habits in primary schools is essential for academic performance and lifelong learning.

More than half of the participants stated that their children were enthusiastic about reading. This is probably because children are excited about learning in the early years of school life (Taş, 2018). Some participants noted that their children were more interested in some books. Research shows that students are interested in reading (Bayat & Çetinkaya, 2018; Can et al., 2010; Ogurlu, 2014; Taş, 2018; Ünal & Yiğit, 2014; Yıldırım & Ceylan, 2018) and had positive attitudes toward it (Akkaya & Özdemir, 2013; Başaran & Ateş, 2009; Darıcan, 2014; Durualp et al., 2013; Yıldırım & Ceylan, 2018). The more age-appropriate and interesting books primary school students encounter, the faster they develop reading habits. Additionally, parents who are not aware of the fact that the acquisition of behaviors and the formation of habits require decisive and correct steps do not adopt the right attitudes to help their children develop reading skills.

Almost half of our participants noted that they bought books for their children when they were babies, while the other half remarked that they bought books for their children when they were preschoolers. Cognitive development is quite rapid between the ages of 0 and 3. Children introduced to books before primary school are more likely to develop both cognitive and linguistic skills. Therefore, parents should introduce their children to books at an early stage.

While most participants stated that their children preferred to read narrative genres, half of the participants stated that their children liked to read informative genres. Stories and fairytales are suitable for the imagination of children. Research showed that students prefer reading story-type books (Ayyıldız et al., 2006; Karakoç, 2005; Karatay & Dilekçi 2020; Taşkesenlioğlu, 2013; Vostrovsky, 1899). Children who are acquainted with stories and fairytales are more likely to develop positive attitudes toward reading.

Most participants stated that their children liked fun adventure books, which is consistent with the literature (Acat et al., 2008; Bayat & Çetinkaya, 2018; Clark & Foster, 2005; Merisuo Storm, 2006; Sünbül et al., 2010; Taş, 2018;). Parents choose books suitable for their children's age and developmental level (Öztürk & Aksoy, 2016). Children like adventures because they are at the age of play. They also enjoy reading books about cartoon characters on TV. They are interested in animals and want to read books that meet their needs and expectations in accordance with their periodic conditions. Children are also curious about science. Parents want to teach their children values through books.

The participants noted that their children liked books with vivid and appealing colors. They indicated that the cover image was critical for their children. They added that they ensured that the books they chose had culturally appropriate content with no negative messages. They also paid attention to the compatibility of the visuals with social norms. Books should not be too thin or thick. In other words, they should age- and level-appropriate because thick books bore students, and when they get bored, they stop reading. The typeface and font size should also be appropriate for the age level. Design and paper quality and appearance are other factors that affect children. Research shows that children pay attention to the cover and images when they choose books to read (Hopper, 2005; Mohr, 2006).

Most participants stated that they bought books for their children from bookstores. More than half of the participants reported that they borrowed books from friends, exchanged books with their children's peers, or received books as gifts. They noted that they sometimes borrowed books from libraries and class bookshelves. Parents need to use libraries more effectively. They should take their children to libraries and encourage them to go there by themselves. Research shows that children who visit libraries are more likely to acquire reading habits (Gaona & González, 2011; Karatay & Dilekçi 2020; Tella & Akande, 2007). Libraries should have books for all age groups to ensure that students have access to all kinds of books to their liking.

The greatest challenge for the participants was that their children sometimes did not like the books they bought. They complained that books were too expensive and that they could not find some books where they lived (Aslantürk & Saracaloğlu, 2010; Çetin & Karaata, 2010; Mckool, 2007; Sünbül et al., 2010; Şahin, 2012; Taş, 2018). They also had some other problems. For example, they could not access high-quality books, and the books they found had inadequate content that did not comply with child psychology. To overcome these problems, parents consult with teachers when choosing books for their children. They sometimes seek help from the parents of older children. They also receive advice from educated friends and experienced parents. They also follow some social media accounts or watch experts on TV and listen to their book recommendations. The Ministry of National Education should set up expert commissions and publish lists of basic works according to grade levels and subjects to help parents and children choose books to read.

Participants stated that they did reading activities (reading time, read aloud, reading competitions, book trips, etc.) to help their children acquire reading habits. Parents help their children to acquire reading habits. Having parents with reading habits and doing reading activities with them encourage children to develop reading habits (Clark, 2010; Doiron & Asselin, 2011; Gaona & González, 2011; Ivey & Broaddus, 2001; Karatay & Dilekçi, 2020; Oriogu, 2015; Zickuhr et al., 2012). Parents are a critical factor in the acquisition and development of reading habits (Bayat & Çetinkaya, 2018; Çetin & Karaata, 2010; Kemiksiz, 2018; Tanju, 2010). Teachers and parents should cooperate to help children develop reading skills.

Participants stated that they visited libraries, participated in author interviews, and brought books to their children's agenda through social activities. Reading activities in social environments are important (Karatay & Dilekçi, 2020; Maden & Maden, 2018) because they shape students' behavior. Participants noted that they set up libraries at home and equipped them with interesting books to motivate their children to read. They remarked that they read books to set an example for their children and to help them develop positive attitudes toward reading. They added that they rewarded their children when they read books and punished them when they did not. These results indicate that parents expect their children to develop reading habits. However, punishing children for not reading may have a negative effect on them. Therefore, parents need guidance to determine what to do and what not to do to help their children acquire reading habits. It takes children some time to acquire behaviors. Therefore, behavior acquisition requires decisive and correct steps. We should inform parents about this and support them throughout the process.

Participants believed that digital devices and games prevented their children from developing reading habits. Digital devices and the Internet have a significant impact on students' reading habits and preferences (Aslantürk & Saracaloğlu, 2010; Batur et al., 2010; Eroğlu, 2013; Odabaş et al., 2018; Sünbül et al., 2010; Şahin, 2012; Yalman et al., 2015; Yılmaz, 2006). Children often watch TV and play games on phones or tablets. Therefore, they spend little time reading books. According to Tella and Akande (2007), TV is the most significant factor preventing primary school students from reading. Given that digital addiction affects even young children, we believe that parents need support in this regard.

Participants noted that teachers gave too much homework, preventing their children from acquiring reading habits. Students do not have time to read due to the exam-centered education system, courses, and homework assignments (Şahin, 2012; Taş, 2018). Primary school children cannot read and write quickly. Therefore, homework assignments cause them to postpone reading. Therefore, teachers should consider children's cognitive, affective, and psychomotor skills when assigning homework.

Velilere Göre Çocuklarının Kitap Tercihleri ve Okuma Alışkanlıkları

MAKALE TÜRÜ	Başvuru Tarihi	Kabul Tarihi	Yayın Tarihi
Araştırma Makalesi	24.06.2021	20.06.2023	17.10.2023

Atilla Dilekçi ¹

Bolu Ölçme Değerlendirme Merkezi

Seher Çiçek ²

Düzce Milli Eğitim Müdürlüğü

Öz

Bu araştırmanın amacı, velilere göre çocukların okuma alışkanlığına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmada çocuklarının okuma alışkanlığı edinmesinde velilerin rolleri de ortaya konmuştur. Bu amaçlarla araştırma, durum çalışması ilkelerine uygun olarak yürütülmüştür. Araştırmaya veri toplamak için ilkokulda çocuğu olan 20 veli ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Toplanan verilerin içerik analizi yapılmış, bu analizler sonucunda veriler ana-alt temalar şeklinde gruplanmış ve sonuçlar açıklanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; öğrenciler okuma ilgi ve isteğine sahip olmakla birlikte kitabın türü, içeriği, konusu ile tasarımına göre kitaba ilişkin tutum geliştirmektedir. Velilere göre çocukları kitap seçerken tür olarak hikâye ve masal, konu olarak macerayı tercih etmektedir. Velilere göre çocuklarının kitap tercihini en çok etkileyen kitaba ilişkin unsurlar: görsellik, hacim, yazı ve tasarımdır. Buna göre kitabın; görsel açıdan zengin olması, kitapta canlı renklerin tercih edilmesi, kitaptaki resimlerin kültür ve ahlaka uygunluğu, resim-içerik uygunluğu, kapak resmi, sayfa sayısının azlığı-çokluğu ve kitap boyutlarının uygunluğu, çocuğa kitap seçimini etkileyen önemli etkenlerdir. Velilerin çocukları için kitap seçiminde yaşadıkları zorluklar: çocuğun kitabı beğenmeme ihtimali, yaşa uygun kitap seçmenin zorluğu, çeşitli kitaplara erişmekte zorluk, kitap fiyatları, güncel kitapları bilememe, kitabın kültür ve toplumsal normlara uygun olmaması başlıca nedenler olarak görülmektedir. Bütün bu belirlemeler dikkate alındığında ailelerin kitap tercihlerinde desteğe ihtiyaç duydukları anlaşılmaktadır.

Anahtar sözcükler: İlkokul velileri, kitap seçimi, okuma alışkanlığı, okuma davranışları, veli rolü.

¹Sorumlu Yazar: Dr., Bolu Ölçme Değerlendirme Merkezi, E-posta: dilekciatilla@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-5393-9570>

²Dr., Düzce Milli Eğitim Müdürlüğü, E-posta: sehertabak123@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1501-2675>

Okuma gözün satırlar üzerinde sıçraması sonucu harfleri, sözcükleri, cümleleri, noktalama işaretlerini görüp bunların anlamlarının kavranmasına ve seslendirilmesine dayanan zihinsel bir etkinliktir (Göğüş, 1978; Kavcar ve Oğuzkan, 1987; Öz, 2011; Özdemir, 2010; Sever, 2000; Ünal, 1999). Okumanın tanımında da ifade edildiği gibi okuma sadece yazılı işaretlerin karşılığı olan ses kodlarını çözmek değildir, çözdüğümüz bu kodları zihin süzgecimizden geçirip deneyimlerimize göre anlam bağları kurup bunları ortaya koyduğumuzda okuma eylemi tamamlanmış olur (Binbaşıoğlu, 2004, 40). Buna göre okumada anlam çıkarma zihinsel ve fiziksel öğelerin uyumuyla gerçekleşir.

Okuma eğitiminde okul öncesi dönemde öğrencilerde ses ve yazı farkındalığı geliştirilir; öğrencilere biliş, duyuş, devinüş düzeyinde birtakım beceriler kazandırılır. İlkokul döneminde öğrenciler kullanılan alfabedeki harfleri belli bir sırayla tanıyıp harf-ses eşleşmesini sağlayarak okumada kod çözüp kod oluşturmaya başlarlar. Böylece okuma-yazmayı öğrenirler. İlerleyen sınıf seviyelerinde kazandırılan deneyimlerle öğrencilerin uzun metinleri okuyup anlamlandırması ve bunu sağlarken de okuma alışkanlığı kazanmaları hedeflenmektedir. Temel okuryazarlığın bir üst seviyelerinden biri olan, bağımsız okumaların yapıldığı edebi okuryazarlık seviyesine geçiş, okuma eyleminde süreklilik ve tür çeşitliliği sağlanarak ortaya çıkar. Bu noktada artık kendi kendilerine okuyup yazmaya başladıkları ilk okuma-yazma aşamasından sonra öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmak çok önemlidir (Karatay ve Dilekçi, 2020).

Okuma alışkanlığı; bireyin herhangi bir gerekçe ya da gereksinim doğrultusunda sürekli, düzenli ve eleştirel olarak okuma eylemini devam ettirmesidir (Odabaş ve diğ., 2008; Yılmaz, 2004). Okuma alışkanlığında bireyin okumayı kişisel gelişimi için bir ihtiyaç olarak görmesi ve onu zevkli bir uğraş olarak nitelendirmesi de vurgulanmıştır (Balci, 2009; Gönen ve diğ., 2004).

Okul dışındaki öğrenmeleri destekleyen ve yaşam boyu öğrenmenin temeli olan okuma alışkanlığı, kişiyi bilişsel ve duyuşsal alanlarda geliştirir (Karatay, 2011). Ayrıca öğretmen görüşlerine göre okuma alışkanlığıyla akademik başarı arasında olumlu bir ilişki vardır, iyi birer okur olanlar aynı zamanda başarılı öğrenciler olacaklardır. Ülkemizde uygulanan merkezi sınavlarda da daha çok öğrencilerin okuduklarını anlama becerileri ölçüldüğü için öğretmenlere göre okuma alışkanlığı kazandırmak bu sınavlardaki başarı için temeldir (Karatay ve Dilekçi, 2020).

Okuma alışkanlığının edinilmesini etkileyen temel etkenlerden biri kitap seçimidir. Kitap seçimini etkileyen etkenler kitap türü, konusu, kitabın dış kapak tasarımı, kitabın iç tasarımında tercih edilen yazı büyüklüğü, görselleri olabilmektedir (Hopper, 2005; Mohr, 2006). Öğrencilerin kitap tercihleriyle ilgili alanyazın incelendiğinde Yurtbakan ve Erdoğan (2020) 4. sınıf öğrencilerinin en çok hikâye kitaplarını, kitap dışında ise en çok dergi okumayı tercih ettiklerini; kütüphaneye ise hikâye ve roman ödünç almak için gittiklerini belirlemiştir. Gürsoy ve Göçer'in (2021) 6. sınıf öğrencileriyle yaptıkları araştırmaya göre çizgi romanların okuma saatlerine ilgiyi artırdığı belirlenmiştir. Yaman ve Sügümlü (2010) ortaokul

öğrencileriyle yaptıkları araştırmada öğrencilerin hikâye ve roman türlerini tercih ettiğini belirlemiştir. Yine daha önce öğrenciler üzerine yapılan farklı araştırmalarda da öğrencilerin en çok hikâye okumayı tercih ettikleri (Acat ve diğ., 2008; Aksoy, 2014) görülmüştür.

Öğrencilerin kitap seçimlerini etkileyen bir diğer unsur da kitapların konularıdır. Clark ve Foster (2005) İngiltere'deki sekiz binden fazla ilk ve ortaöğretim öğrencisiyle yürüttükleri araştırmada; öğrencilerin ders kitapları dışında macera, komedi ve korku/hayalet hikâyeleri gibi çok çeşitli konularda okumayı tercih ettiklerini belirlemiştir. Yurtbakan ve Erdoğan (2020) da 4. sınıf öğrencilerinin kitap seçerken en çok kitabın konusuna dikkat ettiklerini ve öğrencilerin konu olarak macera kitaplarını tercih ettiklerini ortaya koymuştur.

Özellikle ilkokul çağındaki öğrencilerde bir kitabın kapak tasarımı, kitabın boyutu, hacmi, kitapta kullanılan yazı büyüklüğü, görseller gibi bir kitaba ait şekilsel özellikler öğrencilerin kitap tercihlerini etkileyebilmektedir. Nitekim Çetinkaya (2007) da kapak, büyüklük, yazı büyüklüğü-biçimi, resim gibi kitabı oluşturan dış özelliklerin çocukların isteklerine uygun olması gerektiğini tespit etmiştir. Benzer şekilde Altunkaynak (2018) da öğrencilerin kitabın kapağı, ağırlığı, boyutu, yazı büyüklüğü-biçimi, sayfa aralığı, kitapların içindeki resimler gibi şekilsel unsurlara dikkat ettiğini bulgulamıştır. Yine aynı araştırmada öğrencilerin bir kitabın kapak resmine dikkat ettikleri, kitabın kapak resmi ile içeriği arasındaki ilişki kurmak istedikleri de ortaya konmuştur. Kantarcıoğlu (1991) da çocukların büyük boy ve kullanışlı kitaplardan hoşlandıklarını bulgulamıştır.

Öğrencilerin okuyacakları kitapları nereden ve nasıl sağladıkları ile ilgili çalışmalara bakıldığında şu sonuçlar elde edilmiştir: Yurtbakan ve Erdoğan (2020) öğrencilerin kitapları, ebeveynleriyle satın alarak ya da kütüphanelerden temin ettiklerini belirlemiştir. Ayrıca öğrencilerin kitaplarını okul kitaplığı veya kütüphanelerden temin ettikleri (İşcan ve diğ., 2013) ya da öğrencilerin kitapları satın veya ödünç aldıkları saptanmıştır (Karatay ve Dilekçi 2020; Kurulgan ve Çekerol, 2008). Şahin, İşcan ve Maden'e (2009) göre okuma kaynağı sağlanmasında en büyük yardımcı öncelikle sınıf kitaplıklarıdır. Nitekim daha önce yapılan araştırmalara göre sınıflardaki kitaplıklardan öğrencilerin okumalar yaptığı belirlenmiştir (Balcı ve diğ., 2012; Bayis, 2010; Yurtbakan ve Erdoğan, 2020). Clark ve Foster'ın (2005) yaptıkları araştırmada da öğrenciler; daha fazla zamanlarının olması, daha çok hoşlarına gidecek konularda yazılmış daha ucuz kitaplar bulmaları durumunda daha çok okuyacaklarını ifade etmişlerdir. Bu yüzden öğrencilerin ve ailelerin nitelikli, uygun fiyatlı, ilgi çekici kitaplara ulaşmalarını sağlamak okuma alışkanlığının edinimini kolaylaştırıcı bir etkidir.

Teknoloji çağının değişen dünyasında yeni bilgilerle baş edebilmek için okumak herkes için önemlidir (Sangkaeo, 1999). Alanyazında okuma alışkanlığı ile teknoloji ilişkisini irdeleyen (Aksaçlıoğlu, 2005; Aksaçlıoğlu ve Yılmaz, 2007; Aral ve Aktaş, 1997; Beentjes ve Voort, 1988; Durualp ve diğ., 2013; Evra, 1998; Gagne, 1992; Koolstra ve diğ., 1997; Shen, 2006; Yurtbakan ve Erdoğan, 2020) çalışmalarda

teknolojinin bir okuma engeli oluşturduğu ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle okuma alışkanlığının edinilmesini engelleyen en büyük etkenlerin başında teknolojinin amacına uygun olmayan bir şekilde hiçbir kısıtlama olmadan kullanımı gelmektedir. Nitekim Aksaçlıoğlu ve Yılmaz'ın (2007) araştırma sonuçlarına göre öğrenciler hayatlarının merkezine bilgisayar ve TV'yi almakta; bunlara ayrılan süre ile kitap okuma sıklığı arasında ters orantı bulunmaktadır. Yurtbakan ve Erdoğan'ın (2020) 4. sınıf öğrencileriyle yürüttüğü çalışmada öğrencilerin okumalarının önünde televizyonun büyük bir engel olduğu ortaya çıkmıştır. İngiltere'de yapılan başka bir çalışmada ise öğrencilere hangi etkinliklerin onları daha fazla okumaya teşvik edeceği sorulduğunda öğrencilerin yarısı web siteleri/dergiler tasarlamamanın, yazarlarla-ünlü okuyucularla tanışmanın ve okuma oyunlarının onları güdüleyeceğini ifade etmiştir (Clark ve Foster, 2005). Buna göre dijital yerliler veya Z kuşağı olarak tanımlanan günümüz çocuklarının evde, okulda, günlük hayatın içinde ekranların olduğu bir dünyanın içine doğdukları göz önünde bulundurulursa çocukları ekranlardan önce kitaplarla tanıştırmamanın ve teknoloji aracılığıyla kitapları sevdirmenin zorunluluğu ortadadır. Bu noktada günümüz ebeveynlerinin sorumluluğu artmaktadır. Ebeveynler çocuklarının teknoloji ile ilişkisini düzenleyerek okuma alışkanlığı kazanmaları için onlara olanak sunmalıdır.

Okuma alışkanlığı erken yaşlardan itibaren geliştirilmeli ve teşvik edilmelidir (Sangkaeo, 1999). Bir insanın özelde ise bir çocuğun kitap okuma alışkanlığı edinmesi; ailesi ve çevresiyle olan iletişim becerileri, zihinsel gelişimi, ana dilinde yetkinleşmesi ve okul hayatındaki akademik başarısı için ön koşuldur (Clark, 2010; Doiron ve Asselin, 2011; Gaona ve González, 2011; Ivey ve Broadus, 2001; Karatay ve Dilekçi 2020; Oriogu, 2015; Zickuhr ve diğ., 2012). Çünkü okuma; hayatımız boyunca bilgi edinme, buradan yeni bilgiler üretme ve bilginin paylaşımını sağlayan bir beceridir. Ancak okuma ve okuma ile ilgili beceriler çocuklukta tek başına gelişemez. Bu becerilerin erken çocuklukta gelişiminde ailenin rolü çok büyüktür (Arıcı, 2021). Bu yüzden ailenin çocukta okuma becerisi ve okuma alışkanlığının yerleştirilmesinde bebeklikten itibaren başlattıkları okumayla ilgili uygulamalar, ritüeller, etkinlikler, temaslar vb. son derece önemlidir çünkü eğitim ailede başlayıp bir halka gibi genişleyen çevreyi de içine alan bir husustur. Başka bir deyişle erken okuryazarlık ve temel okuryazarlıkta ailenin çocuk için yaptığı destekleyici ve yol gösterici bütün etkinlikler, çocuğun zengin bir deneyimler yumağı edinmesini böylece dinlediğini veya okuduğunu anlamasını, okumaya ilgi duymasını ve nihayet okuma alışkanlığı kazanmasını sağlar (Bayat ve Çetinkaya, 2018; Çetin ve Karaata, 2010; Kemiksiz, 2018; Tanju, 2010).

Alanyazındaki çalışmalara göre; çocukta okuma alışkanlığının temellerinin atılmasında, geliştirilmesinde, çocukları okumaktan alıkoyan unsurlarla mücadelede ebeveynlerin rolü ve model olmaları önemlidir (Karatay ve Dilekçi, 2020). Çocukların ilk okuma-yazmaya geçmeden önce okuma ile ilgili biliş, duyuş ve devinimsel özelliklerinin olgunlaştırılmasında; okumayı öğrendikten sonra bunun artarak sürdürülmesinde çocuğun temas hâlinde olduğu aile, okul ve çevre bileşenlerindeki kişilere önemli görevler düşmektedir. Bu yüzden bu çalışmada ilkökul velilerine

göre çocuklarının okuma alışkanlıklarını belirlemek istenmiştir. Bu sebeple ilkökul öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığını kazanmasında önemli bir etken olan kitap seçimlerinde, temininde ve okuma alışkanlığının kazandırılmasında aileye düşen roller ve ailelerin bu rolleri gerçekleştirme durumları ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın problem cümlesi “İlkokul velilerinin çocuklarının kitap tercihleri ve okuma alışkanlıklarına ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusudur.

Araştırmanın Amacı

İlkokul çağındaki bir çocuğun okuma alışkanlığını edinmesi okuma seçimleriyle yakından ilişkilidir. Çocukların bu seçimlerini ise en yakınında bulunan aileleri yönlendirmekte ve aileler çocuklarda bu alışkanlığın oluşmasına yardımcı olmaktadır. Bu sebeple bu çalışmada ilkökul velilerinin çocukları için kitap seçimi ölçütlerinin, kitaba erişim yollarının ve okuma alışkanlığı edindirme sürecindeki yaptıkları etkinliklerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmanın alt soruları şunlardır:

1. Velilere göre çocukları ne sıklıkta kitap okumaktadır?
2. Velilere göre çocuklarının okumaya ilişkin tutumları nasıldır?
3. Veliler çocuklarına ilk kitabı hangi yaş döneminde almıştır?
4. Velilere göre çocukları hangi tür kitapları okumayı tercih etmektedir?
5. Velilere göre çocukları hangi konulardaki kitapları okumayı tercih etmektedir?
6. Veliler, çocukları için kitap seçerken tasarım özelliklerinde nelere dikkat etmektedir?
7. Veliler, çocuklarının okuyacağı kitapları nasıl temin etmektedir?
8. Veliler, çocukları için kitap seçiminde kimlerden tavsiye almaktadır?
9. Velilerin çocukları için kitap seçiminde yaşadığı güçlükler nelerdir?
10. Veliler, çocuklarının okuma alışkanlığını kazanması için neler yapmaktadır?
11. Velilere göre çocuklarının okuma alışkanlığı edinmelerini engelleyen durumlar nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli hakkında açıklamalar yapılmıştır. Katılımcılar ve araştırma süreci ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına göre yürütülmüştür. Bu araştırma deseni, kişilerin yaşam deneyimlerini temel alarak araştırma bağlamına uygun fikirleri ortaya koyar ve bunların nedenlerini inceler (Gillham, 2000). Fikirlerden hareketle olayları ve olguları ortaya koymak, anlamak ve açıklamak öğretim süreçlerine, öğretmenlere ya da ilgili araştırmalara rehberlik

eder (Merriam, 1990). İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı edinmesinde velilerin rolleri temel etkindir. Dolayısıyla velilerin çocukları için kitap seçimlerini etkileyen; tür, konu, görsel tasarım, hacim özellikleri araştırılmıştır. Yine kitap okuma alışkanlığı kazandırmak için velilerin hangi etkinlikleri yaptığını ortaya koymak önemlidir. Bu bahsedilen olgularla ilgili veri toplamak için araştırma, sistematik durum çalışmasına göre planlanmıştır. Bu durum çalışması modelinde; araştırma soruları belirlenir, analiz hedefleri saptanır, katılımcılar seçilir, veriler toplanır, analiz edilir ve ulaşılan sonuçlar raporlaştırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Buna göre araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve sonuçlandırılması bu süreçteki aşamalara göre yürütülmüştür.

Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden “ölçüt örnekleme” yöntemiyle belirlenmiştir. Bu örnekleme seçiminin nedeni çalışma konusu ile ilgili birincil kişilerden durum ile ilgili veri toplanmasıdır. Çalışma grubuna katılım ölçütü 1, 2, 3 ve 4. sınıfların herhangi birinde öğrenimine devam eden bir çocuğun velisi olmaktır. Araştırmada 2020-2021 eğitim-öğretim yılında 1, 2, 3 ve 4. sınıf velilerinden olmak üzere 20 veliden görüş alınmıştır. Çalışma grubundaki velilere ilişkin kişisel bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Çalışma Grubundaki Velilere İlişkin Bilgiler

Kişisel Bilgiler	f	
Cinsiyet	Kadın	18
	Erkek	2
Yaş	25-30	1
	31-35	7
	36-40	9
	41-45	1
	46-50	1
	51-55	1
Meslek	Ev hanımı	11
	Kamu personeli	7
	Özel sektör çalışanı	2

Araştırmaya katılan velilerin 18’i kadın, 2’si erkektir. Velilerin yaşları 1’i 25-30, 7’si 31-35, 9’u 36-40, 1’i 41-45, 1’i 46-50 ve 1’i 51-55 yaş arasında dağılım göstermektedir. Velilerin 11’i ev hanımı, 7’si kamu personeli ve 2’si özel sektör çalışanıdır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada nitel çalışmaların doğasına uygun olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde araştırmacılar katılımcıların konuyla ilgili görüşlerini ortaya koymak, araştırmaya veri sağlamak amacıyla katılımcılara açık uçlu sorular yönelendirir. Bu soruların hazırlanma sürecinde öncelikle araştırmacılar alanyazını taramış ilgili çalışmaların görüşme formlarını incelemiştir. Bunun sonucunda araştırmacılar 15 soruluk görüşme formunu oluşturmuştur. Araştırmacılar, alan uzmanlarının görüşleri ve ön uygulama sonrasında yaptıkları değerlendirmeler sonucunda benzer soruları birleştirmiş ve kapsam geçerliliğini dikkate alınarak formdaki soru sayısının 11 olmasına karar vermiştir. Araştırmada veriler 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Düzce ilinin merkez ilçesindeki bir ilkokulda çocuğu öğrenim gören velilerden toplanmıştır. Araştırmaya katılım ölçütü, çocuğu ilkokulda öğrenim gören veli olmaktır. Farklı sınıf düzeylerinde öğrencisi olan 5 veli ile görüşme yapılması kararlaştırılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden 20 gönüllü veli ile görüşülmüş, görüşleri yazılı olarak kaydedilmiştir.

Etik Kurul Kararı

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulunda (Protokol No. 2021/148) araştırma 29.04.2020 tarihli 2021/04 toplantısında etik olarak uygun bulunmuştur. Katılımcılara görüşme öncesinde bilgilendirilmiş gönüllü olur/onam formu imzalatılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada velilerle yapılan görüşmeler sonunda elde edilen verilerin içerik analizi yapılmıştır. Velilerin sorulara verdikleri cevaplar bir araya getirilerek veli görüşleri, ilgili oldukları ana ve alt temaların altında kodlanmıştır. Bu görüşler, belirlenen temalar altında sıklıklarına göre sıralanmıştır. Tema ve alt temalar tablo halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Ayrıca değerlendirmeleri desteklemek için konu ile ilgili veli görüşlerinden örnekler verilmiştir.

Nitel araştırmalarda geçerliğin sağlanması için ulaşılan veriler ayrıntılı olarak kaydedilir. Araştırma sonuçlarına ulaşma süreci araştırmacılar tarafından açıklanır. (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmanın geçerliğini sağlamak için alanyazında okuma tercihleri ile ilgili yapılan çalışmalar incelenmiş, ardından iki alan uzmanının görüşleri alınarak görüşme formu oluşturulmuştur. Ön uygulama yapıldıktan sonra cevabı tekrar eden sorular çıkarılarak görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Araştırmada güvenilirliği sağlamak için araştırmacılar, verileri birbirinden bağımsız olarak değerlendirmiştir. Değerlendirme sonrasında araştırmacıların benzer analizleri ilgili ana ve alt temalara kodlanmıştır. Yapılan ilk değerlendirme sonrasında araştırmacıların temalarda % 88 oranında görüş birliği içinde oldukları belirlenmiştir. Araştırmacılar; görüş ayrılığına düştükleri maddeleri birlikte okumuş, yaptıkları değerlendirmeler sonucunda verileri ilgili oldukları temaların altına kodlamıştır. Böylece görüş birliğine varmışlardır.

Bulgular

Araştırma sorularına göre elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir. On bir alt problem başlığı altında tablo halinde bulgular sunulmuştur.

1. Alt Problem

Bu alt problemin analizinde velilerin çocuklarının ne sıklıkta kitap okuduklarına ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Bununla ilgili bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Velilere Göre Çocuklarının Okuma Süresi ve Sıklıkları

Tema	Alt tema	Katılımcılar	n	N	%
Her gün	30 dakika	1, 2, 7, 12, 14, 18	6	20	30
	20-25 dakika	3, 4	2	20	10
	1 saat -1 saat 30 dakika	17, 20	2	20	10
	10 dakika	6	1	20	5
	15-20 dakika	8	1	20	5
	10-15 dakika	9	1	20	5
	30-40 dakika	10	1	20	5
Haftada bir	Okuma süresi değişkendir.	15	1	20	5
	30 dakika	13, 16	2	20	10
İki günde bir	Okuma süresi değişkendir.	11	1	20	5
	30-45 dakika	19	1	20	5
İki günde bir	30 dakika	5	1	20	5

Çocuklarının okuma sıklığı üzerine veli görüşleri 3 ana tema ve 12 alt temada toplanmıştır. 3 ana tema her gün, haftada ve iki günde birdir.

Her gün: Uygulamaya katılan 15 veli; “Her gün bir küçük kitap bitiriyor. Ağustos Böceği ile Karınca, Altın Yumurtlayan Tavuk gibi kitapları bir okumada bitiriyor. Yaklaşık yarım saat okuyor oturduğunda (K1).”, “Her akşam okuma-yazmaya geçtikten sonra 20-25 dakika arası okuyor (K3).”, “Hemen hemen her akşam okuyamasak da her gün düzenli okumaya çalışıyoruz. Bazen gündüzleri okur, bazen de yatmadan önce okur. Dakikada 90 kelime okuyor. Yarım saati geçmez okuma oturumları (K7).” ifadeleriyle çocuklarının her gün kitap okuduğunu ve okuma süresinin 10 dakika ile 1 saat 30 dakika arasında değiştiğini belirtmiştir.

Haftada bir: Uygulamaya katılan 3 veli; “Bu ay çok fazla okumadı. Haftada bir kitap okudu (K13).”, “Yani şu aralar çok fazla okuduğunu söyleyemem ama benim uyarımla yatmadan önce yarım saat kadar okutmaya çalışıyorum. Ama her gün okumuyor (K16).”, “Ablasıyla birlikte bazen 10 dakika bazen de yarım saat, bir saat arası okuyor. Her gün okuması için ısrar ediyorum. Ama hiç okumadığı zamanlar da

oluyor (K11).” ifadeleriyle çocuklarının günlük olmasa da haftalık okuma yaptıklarını ve okuma süresinin değişkenlik gösterdiğini belirtmiştir.

İki günde bir: Uygulamaya katılan 2 veli; “Her gün düzenli okumaz, aklına geldikçe okur. İki günde bir diyelim. Genelde gündüz okuyor. Okuduğunda yarım saat okur (K5).”, “Yani her gün olmasa da iki günde bir kitap okur yaklaşık 30-40 sayfa okur. Genellikle kitap okuruz, akşam yemeğinden sonra birlikte geçirdiğimiz zamanda okuyoruz. En az 30, en fazla 45 dakika okur (K19).” ifadeleriyle çocuklarının iki günde bir kitap okuduğunu belirtmiştir.

2. Alt Problem

Bu alt problemin analizinde velilerin çocuklarının okuma tutumlarına ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Bununla ilgili bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3

Velilere Göre Çocuklarının Okuma Tutumları

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	n	N	%
Okuma ilgisi	Okumayı seviyor.	2, 3, 5, 7, 8, 12, 17, 20	8	20	40
	Okumaya karşı isteklidir.	1, 2, 5, 12, 14, 15, 17	7	20	35
Okuma isteksizliği	Zorlayarak okuma yaptırıyoruz.	9, 10, 11, 13, 16, 18, 19	7	20	35
	Okumaya karşı yeterli kadar istekli değildir.	4, 9, 13, 16	4	20	20
Kitaba göre tutum	Kitabın etkileyiciliğine göre tutum takınıyor.	6, 18, 19	3	20	15
	Bazen istekli bazen isteksizdir.	11	1	20	5

Çocuklarının okuma tutumları üzerine veli görüşleri 3 ana tema ve 6 alt temada toplanmıştır. 3 ana tema okuma ilgisi, okuma isteksizliği ve kitaba göre tutumdur.

Okuma ilgisi: Uygulamaya katılan 11 veli; “İstekli bu, hiç hayır demiyor, kitabı al, gel, diyorum. Geliyor. Ablası veya ben bir şey okursam o da gider, alır gelir, bizimle okur. Kendi isteğiyle de okur ama her gün değil (K1).”, “Okumayı seviyor (K7).”, “Sevdiği şeyleri daha çabuk ve daha çok okur. Ben zorlamıyorum, isteyerek okuyor kendisi. Her gün rutin olunca akşamları kitabı alır, gelir, okumaya başlar (K12).”, “Okumayı seviyor. Özellikle ilgi alanına giren bir kitap bulduysa sonuna kadar merakla okur. Kendiliğinden okumalarını yapar (K17).” ifadeleriyle çocuklarının okuma isteği ve sevgisine sahip olduklarını belirtmiştir.

Okuma isteksizliği: Uygulamaya katılan 8 veli; “Okumaya isteği hiç yok. Ancak benim zorumla okumanın başına geçer (K9).”, “Çok kitap kurdu bir çocuk değil, hırslanırsa okuyor, başına geçerse okuyor. Ödevi varsa ikisini de yapmıyor (K13).”, “Çok istekli değildir, uyarılarla okutmaya çalışıyorum. Konuştuğum zaman biraz

etkili oluyor. Sonrasında takip etmezsem düzenli okumuyor. Sürekli takip istiyor (K16).” ifadeleriyle çocuklarının okumaya karşı istekli olmadıklarını belirtmiştir.

Kitaba göre tutum: Uygulamaya katılan 4 veli; “Eğlenceli bir kitap olduğuna inanırsa isminden, kapağından ya da bizim söylemlerimizden hemen başlayıp bitiriyor. Fakat biraz kalın, resmi az olursa, korkarsa kitaptan önyargılı yaklaşıyor (K6).”, “Oğlum için etkileyici, sürükleyici bir şeyse onun ilgisini çekerse gayet güzel okur. Ama öyle bir kitaba denk gelmediyse sürünür maalesef (K18).”, “Aslında kendi ilgi alanına uyan bir kitapsa benim söylememe gerek yoktur ama onun haricinde okuma vaktini ben hatırlatırım (K19).” ifadeleriyle çocuklarının kitaba göre tutum geliştirdiklerini belirtmiştir.

3. Alt Problem

Bu alt problemin analizinde velilerin çocuklarına ilk kitabı hangi dönemde aldıklarına ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Bununla ilgili bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Velilerin Çocuklarına İlk Kitap Aldığı Dönem

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	n	N	%
Bebeklik çağında	0-2 yaş aralığında	6, 12, 17	3	20	15
	2 yaşında	3, 7, 20	3	20	15
	6 aylıkken	4, 13	2	20	10
	1 yaşında	15	1	20	5
Okul öncesi dönemde	Ana okulu öncesi	9, 10, 14	3	20	15
	3 yaşında	2, 18	2	20	10
	3-4 yaş	8	1	20	5
	4 yaşında	19	1	20	5
	5 yaşındayken	5	1	20	5
Temel eğitim çağında	1. sınıfa başladığında	1	1	20	5
	2. sınıfta	11	1	20	5

Öğrenci velilerinin çocuklarına ilk kitap aldığı dönem üzerine görüşleri 3 ana tema ve 11 alt temada toplanmıştır. 3 ana tema bebeklik çağı, okul öncesi dönem ve temel eğitim çağıdır.

Bebeklik çağında: Uygulamaya katılan 9 veli; “Altı aylıktı biz anne baba olarak ilk kitabımı aldığımızda (K4).”, “Konuşan kitap almıştım. Sayfaları çevirerek onunla vakit geçirirdi. Hayvanları, taşıtları öğreten kalın sayfalı kitaplar almıştım. Kitabı ona ben tanıtıyordum. Kitap aracılığıyla iletişim kuruyorduk. Bu kitapları aldığım da yaklaşık bir yaşlarındaydı (K15).”, “Kızıma bebekken kırılmayan kopmayan karton kitaplar almıştım hayvanlarla alakalı (K17).”, “İlk okuma dönemi iki yaşlarında

hastanede başladı. İlk kitapları da o zaman alındı. O zamanlar biz almadık, oradan verildi. Masal dünyasıydı, diye hatırlıyorum, uykudan önce okuyordum (K20).” ifadeleriyle çocuklarına ilk kitabı bebeklik çağında aldığını belirtmiştir.

Okul öncesi dönemde: Uygulamaya katılan 8 veli; “3 yaşındayken aldım. O zaman anaokuluna gidiyordu. Resimli kısa yazılı bir kitap (K2).”, “Oğlum benim ilk çocuğum. Anaokulundan önce uyku dönemlerinde okumak için bir masal kitabı almıştım. Ona kitabı okuyordum, oğlum da dinliyordu. Hatta kendisi de kitaptan anladıklarını anlatmaya çalışıyordu (K10).”, “Oğluma babası ilk kitaplarını aldığında 3 yaşlarındaydı. Henüz anaokuluna gitmiyordu. 3 boyutlu sayfayı kaldırdığımızı şekil alan 3 boyutlu kitapları (K18).” ifadeleriyle çocuklarına ilk kitabı okul öncesi dönemde aldığını belirtmiştir.

Temel eğitim çağında: Uygulamaya katılan 2 veli, “Kızımın ben kendisine okula başlamadan almadım. Yani özel olarak almadım. 1 ve 2. sınıfta okunan kitaplardan ablasının vardı. 1. sınıfa başlayınca öğretmeni La Fonten seti aldırdı (K1).”, “2. sınıfa geçmişti. İlk olarak Kral Şakir 1 kitabını almıştık. Bu kitabı kırtasiyede kendisi istedi (K11).” ifadeleriyle çocuklarına ilk kitabını ilkokula başladığı dönemde aldığını belirtmiştir.

4. Alt Problem

Bu alt problemin analizinde velilerin çocuklarının hangi tür kitapları okumayı tercih ettiğine ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Bununla ilgili bulgular Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

Velilere Göre Çocuklarının Tercih Ettiği Kitap Türleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	n	N	%
Öyküleyici türler	Hikâye	2, 4, 5, 6, 8, 11, 15, 16,17, 19	10	20	50
	Masal	2, 3, 6, 7, 8, 13, 14, 16	8	20	40
	Fabl	5	1	20	5
	Roman	17	1	20	5
Bilgilendirici türler	Dergi yazıları	1, 3, 4, 6, 10, 14, 18, 19	8	20	40
	Eğitici-öğretici kitaplar	3, 10, 12, 14, 18, 20	6	20	30
	Biyografi	10, 18, 19, 20	4	20	20
	Gezi yazısı	20	1	20	5
	Hayvan tanıtım kartları	1	1	20	5

Çocukların tercih ettiği kitap türleri üzerine veli görüşleri 2 ana tema ve 9 alt temada toplanmıştır. 2 ana tema öyküleyici ve bilgilendirici türlerdir.

Öyküleyici türler: Uygulamaya katılan 14 veli; “Masal ve hikâyeleri daha çok seviyor (K2).”, “Masal kitapları, eğlenceli kitaplar, sonu güzel biten kitapları seviyor (K3).”, “Hikâye kitaplarını okumayı tercih eder (K15).” ifadeleriyle çocukların öyküleyici türleri okumayı tercih ettiklerini belirtmiştir.

Bilgilendirici türler: Uygulamaya katılan 10 veli; “Bir dergiye aboneliğimiz yok. AVM’ye gittiğimde Bilim Çocuk dergileri alıyorum. Dergileri severek okuyor (K6).”, “Bilgilendirici kitapları seviyor (K10).”, “Genelde gitmediği yerlerle ilgili bilgilendirici kitapları sever, tarihi yerlerle ilgili; ünlü kişilerin başarıları, icatlar, ülkelerin, yerlerin tanıtımını daha çok sever (K20).” ifadeleriyle çocukların bilgilendirici türleri okumayı tercih ettiklerini belirtmiştir.

5. Alt Problem

Bu alt problemin analizinde velilerin çocuklarının hangi konulardaki kitapları okumayı tercih ettiğine ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Bununla ilgili bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Velilere Göre Çocuklarının Tercih Ettiği Kitap Konuları

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	n	N	%
Macera-eğlence	Macera	6, 7, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19	9	20	45
	Çizgi film karakterlerinin hikâyeleri	1, 5, 7, 8, 11, 13, 14, 15	8	20	40
	Eğlenceli kitap	3, 10, 13, 17	4	20	20
	Bilim-kurgu	1, 18	2	20	10
	Futbol	2, 19	2	20	10
Yaş dönemine göre konular	Hayvanlar	1, 2, 3, 4, 5, 6, 13, 14, 18	9	20	45
	Çocuk hayat hikâyeleri	1, 6, 19	3	20	15
	Günlük hayata dair konular	2	1	20	5
	Başarılı insanların hikâyeleri	20	1	20	5
Bilimsel konular	Bilim konuları	4, 7, 10, 12, 18, 20	6	20	30
	Ülkelerin tanıtımı	12, 20	2	20	10
Değerler	Değerler konusu	2, 3, 8	3	20	15
	Dini konular	2, 8, 17	2	20	10

Çocuklarının tercih ettiği kitap konuları üzerine veli görüşleri 4 ana tema ve 13 alt temada toplanmıştır. 4 ana tema macera-eğlence, yaş dönemine göre konular, bilimsel konular ve değerlerdir.

Macera-eğlence: Uygulamaya katılan 16 veli; “Heyecanlı, hareketli kitapları sever. Genelde bir çocuğun maceralarını anlatan kitapları sever (K6).”, “Çizgi film karakterleri, eğlenceli, keyifli, güldürmeli olanlar, macera tipi kitaplar (K13).”, “Futbolla ilgili kitapları sevdiği için futbolcuların hayatını anlatan kitapları kalın dahi olsa severek okur (K19).” ifadeleriyle çocukların macera-eğlence konularını okumayı tercih ettiklerini belirtmiştir.

Yaş dönemine göre konular: Uygulamaya katılan 11 veli; “Genellikle hayvan konulu olanları tercih eder. Çocuklarla alakalı kitapları, filmleri severler. Çocuk hayat

hikâyelerini beğeniyorlar (K1).”, “Yani hayvanlı hikâyeleri çok seviyor (K5).” ifadeleriyle çocuklarının yaş dönemlerine uygun konulara ilgi duyduklarını belirtmiştir.

Bilimsel konular: Uygulamaya katılan 6 veli; “Geçen sene uzayı anlatan kitaplar almıştık, o dönem severek okudu (K4).”, “Bilim insanları, bilimsel konuları merak eder. İlgi çekiyor ve soruyor. Bu konulara çok meraklı. Dinozorlar döneminde biz neden yoktuk, gibi sorular soruyor. Karşılaştırıyor, ne kadar zaman geçti diye sorar (K10).” ifadeleriyle çocukların bilimsel konularını okumayı tercih ettiklerini belirtmiştir.

Değerler: Uygulamaya katılan 4 veli; “Okul hayatı, bayramlar, dinî-millî bayramlarla, büyüklerimize sevgi saygı, değerlerimizle alakalı okumayı seviyor (K2).”, “Peygamberimizle ilgili kitapları daha çok seviyor (K8).”, “Artık peygamber hikâyeleri vb. dini öğrenmelerini sağlayacak kitaplara yönlendirmeye başladım (K17).” ifadeleriyle çocukların dinî ve millî değerlerin işlendiği konuları okumayı tercih ettiklerini belirtmiştir.

6. Alt Problem

Bu alt problemin analizinde velilerin çocukları için kitap seçerken dikkat ettikleri tasarım-şekil unsurlarına ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Bununla ilgili bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Velilerin Çocukları İçin Kitap Seçiminde Dikkat Ettikleri Kitap Tasarım Öğeleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	n	N	%
Görsellik	Görsel açıdan zengin olması	3, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 17,	9	20	45
	Canlı renklerin tercih edilmesi	3, 4, 5, 16, 17	5	20	25
	Resimlerin kültürel yapıya, ahlaka uygun olması	6, 11, 16	3	20	15
	Resim-içerik uygunluğu	1, 8, 19	3	20	15
	Kapak resmi	15	1	20	5
Hacim	Sayfa sayısının azlığı-çokluğu	3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 18, 19, 20	13	20	60
	Kitap boyutlarının uygunluğu	1, 12	2	20	10
Yazı	Yazının büyüklüğü	1, 2, 6, 10, 13, 18, 19, 20	8	20	40
	Yazı karakteri	13	1	20	5
Tasarım	Kitabın tasarımı	16	1	20	5
	Kağıt kalitesi	15	1	20	5

Velilerin çocukları için kitap seçiminde dikkat ettikleri kitap tasarım öğeleri üzerine görüşleri 4 ana tema ve 11 alt temada toplanmıştır. 4 ana tema görsellik, hacim, yazı ve tasarımdır.

Görsellik: Uygulamaya katılan 16 veli; “Görselliğine dikkat ediyoruz, renkli bir kitap olduğu zaman daha çok dikkatini çekiyor. Sadece yazı olduğunda çok çabuk sıkılıyor. Resimler hakkında konuşuyor, resimler üzerine yorum yapıyoruz (K3).”, “Göz alıcı, canlı, resimli kitapları seviyor (K5).”, “Resmine de bakarım. Resimleri kültürümüze uygun olacak (K6).”, “Anlatılan hikâyenin mutlaka bir görseli olması lazım. Yazarlarına takıntılıyım, ben ona çok dikkat ederim. Gizli mesajlar olmasını istemem, değerlerimize ve kültürümüze aykırı. Anlatılan hikâyenin resmedilmesi çok önemli K(8).” ifadeleriyle çocukları için görsel açıdan zengin ve ilgi çekici kitapları tercih ettiklerini belirtmiştir.

Hacim: Uygulamaya katılan 15 veli; “Kalın olan 1. sınıfa uygun olmayan kitapları almıyorum (K3).”, “Kalın kitapları görünce gözü korkabiliyor. Kitabın kalınlığı, inceliği de önemli (K20).” ifadeleriyle kitap seçmede sayfa sayısına dikkat ettiklerini belirtmiştir.

Yazı: Uygulamaya katılan 9 veli; “Yazı büyüklüğüne dikkat ederim. Çok küçük yazıları okumak istemiyorum. Daha kısa, yazıları büyük, daha çabuk bitiyor (K13).”, “Yazı büyüklüğüne önem veriyorum (K20).” ifadeleriyle kitap seçmede yazı büyüklüğüne dikkat ettiklerini ifade etmiştir.

Tasarım: Uygulamaya katılan 2 veli; “Kâğıdın sapsarı olmaması lazım. Kâğıt kalitesine hassasiyeti var oğlumun, ona çok dikkat ederim (K15).”, “Dış görünüşüne tasarımına önem veriyor. Yani genelde renklerine falan takılıyor (K16).” ifadeleriyle kitap seçiminde tasarım öğelerine dikkat ettiklerini belirtmiştir.

7. Alt Problem

Bu alt problemin analizinde velilerin çocukları için kitapları nasıl temin ettiklerine ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Bununla ilgili bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Velilerin Çocukların İçin Kitap Temin Yolları

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	n	N	%
Kitabevi/ Fuar	Kırtasiyeden/Kitapçıdan	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20	16	20	80
	İnternet kitapçılarından	1, 2, 6, 11, 12, 17, 18, 19	8	20	40
	Kitap fuarlarından	19	1	20	5
Sosyal çevreden edinme	Ödünç alma	1, 3, 4, 10, 16	5	20	25
	Hediye edilen kitaplar	4, 5, 14, 15, 20	5	20	25
	Öğretmenden	5, 7, 9, 10, 20	5	20	25
	Abla/ağabey kitapları	8, 14, 16	3	20	15
	Kitap değişimi	4, 7, 9	3	20	15
Kütüphane/ Kitaplık	Kütüphaneden	1, 4, 8, 17, 18, 20	6	20	30
	Sınıf kitaplığı	11, 15, 16	3	20	15

Velilerin çocukları için kitap temin yolları üzerine görüşleri 3 ana tema ve 10 alt temada toplanmıştır. 3 ana tema kitabevi-fuar, sosyal çevreden edinme ve kütüphane/kitaplıktır.

Kitabevi-Fuar: Uygulamaya katılan 17 veli; “Kırtasiyeden alıyorsak babasıyla beraber alıyorduk. İnternette içeriğine bakarak biz de alıyoruz, yorumlarına bakıyorum (K2).”, “Kırtasiyeden alıyoruz. Ablası da internet üzerinden alışveriş yapıyor (K11).”, “Kitap fuarlarından satın alırım. Dönemsel fuarlara denk gelirsem oralardan alışveriş yapıyordum, şehrin meydanında çadır kuruyorlar. İnternette satın almıştım. Büyük marketlerden de alırım (K19).” ifadeleriyle çocukları için kitabevi ve fuarlardan kitap satın aldıklarını belirtmiştir.

Sosyal çevreden edinme: Uygulamaya katılan 13 veli; “Arkadaşımın verdiği kitaplar oluyor, onları da alıp açıkçası okutuyorum. Hediye verilen kitapları da var. Onları da okuyor. 1. sınıfa başladıktan sonra öğretmen, çocukların kitabını değiştiriyor (K4).”, “Bir de arkadaşlarımın yaşatlarından temin ediyoruz, deş tokuş yapıyoruz (K10).”, “İki ağabeyi, bir ablası var, onların kitapları miras kaldı. Ben onları saklamıştım. Hep o kitapları okudu (K14).” ifadeleriyle sosyal çevreden kitapları edindiklerini belirtmiştir.

Kütüphane-kitaplık: Uygulamaya katılan 9 veli; “Sene başında sınıf kitaplığı oluşturuluyor. Oradan dönüşümlü veriyorlar (K16).”, “En büyük temin yeri Düzce Halk Kütüphanesi. Ben bu işi kütüphanede çok iyi halledebiliyorum. Kütüphanede seçenek çok dergiden roman hikâye bilimsel şeylere kadar her şey var. Maddi açıdan da uygun. Haftada üç kitabı kütüphaneden temin edebiliyorum (K18).” ifadeleriyle kütüphane ve kitaptan kitapları edindiklerini belirtmiştir.

8. Alt Problem

Bu alt problemin analizinde velilerin çocukları için kitap seçiminde kimlerden tavsiye aldıklarına ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Bununla ilgili bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9

Velilerin Çocukları İçin Kitap Seçerken Tavsiye Aldığı Kişi ve Kanallar

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	n	N	%
Öğretmen	Sınıf öğretmeni	2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 17, 18, 19, 20	13	20	65
	Diğer branş öğretmenleri	1, 2, 4, 6	4	20	20
Yakın çevre	Arkadaş çevresi	5, 8, 13, 19	4	20	20
	Abla/ağabey tavsiyesi	11, 14	2	20	10
	Akraba çevresi	1	1	20	5
Sosyal medya ve televizyon	Sosyal medya paylaşımları	3, 4, 6, 12, 17, 19	6	20	30

Tablo 9 (devamı)

	Televizyona çıkan uzmanlar	12	1	20	5
Araştırma	Araştırarak kitap seçme	2, 6, 12, 15, 18	4	20	25
	Kitap seçiminde kimseye danışmama	16	1	20	5

Velilerin çocukları için kitap seçiminde tavsiye aldığı kişiler üzerine görüşleri 4 ana tema ve 9 alt temada toplanmıştır. 4 ana tema öğretmen, yakın çevre, sosyal medya ve televizyon ve araştırmadır.

Öğretmen: Uygulamaya katılan 15 veli; “Güncel çocuk kitaplarından da sınıf öğretmeninden tavsiyeler alıyorum (K18).”, “Öğretmeni tavsiye ediyor. Öğretmen arkadaşlardan çocuğu benimkiyle yaşıt olanlar tavsiyelerde bulunur (K6).” ifadeleriyle çocukları için kitap seçiminde öğretmene danıştiklarını belirtmiştir.

Yakın çevre: Uygulamaya katılan 7 veli; “Yakın çevremdeki arkadaşlarımın büyük çocuklarının okuduğu kitapları da alıyorum (K5).”, “Ablası var Zeynep, lise 3. sınıfta, 16 yaşında. Ablasından tavsiye ve destek alıyor (K11).” ifadeleriyle çocukları için kitap seçiminde yakın çevreden görüş aldıklarını belirtmiştir.

Sosyal medya ve televizyon: Uygulamaya katılan 7 veli; “TV’lerde bazı uzmanlar falan oluyor. Onların dediğini alırım. İnternette İstagram’da 3. sınıf velileri, 3. sınıf anneleri, çocuk gelişimi hesapları var, buralardan takip ediyorum (K12).” ifadeleriyle sosyal medya hesapları ve televizyondaki uzmanların görüşlerinden hareketle kitap tercihinde bulduklarını belirtmiştir.

Araştırma: Uygulamaya katılan 5 veli; “Ben kendim araştırıyorum annesi olarak. Oğlumla beraber internette bakıp karar veriyoruz (K2).”, “Hususi olarak danıştığım, bilgi aldığım kimse yok. Aslında böyle bir yardıma ihtiyacım var (K16).” ifadeleriyle kimseye danışmadan kendileri araştırarak çocukları için kitaplar seçtiklerini belirtmiştir.

9. Alt Problem

Bu alt problemin analizinde velilerin çocukları için kitap seçiminde yaşadığı güçlüklerle ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Bununla ilgili bulgular Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10*Velilerin Çocukları İçin Kitap Seçiminde Yaşadığı Güçlükler*

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	n	N	%
Beğenme ve uygunluk	Çocuğun kitabı beğenme kaygısı	1, 2, 6, 10, 12, 13, 15, 17, 19	9	20	45
	Yaşa uygun kitap seçmenin zorluğu	4, 6, 10, 13, 17, 20	6	20	30
Erişim	Çeşitli kitaplara erişmekte zorluk	8, 12, 13, 18, 19	5	20	25
	Kitap fiyatları	1, 19, 20	3	20	15
	Güncel kitapları bilememe	18	1	20	5
İçerik	İçeriğin yetersiz olması	1, 16, 17, 18	4	20	20
	Kitabın içeriğinin kültüre ve ahlaka uygun olmaması	1, 3, 16	3	20	15
	Kitap kahramanlarının olumsuz model olması	6	1	20	5
	Görsellerin yetersizliği	1	1	20	5

Velilerin çocukları için kitap seçiminde yaşadığı güçlükler üzerine görüşleri 3 ana tema ve 9 alt temada toplanmıştır. 3 ana tema beğenme ve uygunluk, erişim ve içeriktir.

Beğenme ve uygunluk: Uygulamaya katılan 11 veli; “Kitaptaki konuyu beğenir mi, sıkılır mı, akıcı mı bunda tedirgin oluyorum (K1).”, “Kitap seçme konusunda bazen ilgi alanlarına uygun bulamıyoruz. Oğlum daima basit kitaplar seçmeye çalışır. Ben seviyesine uygun aldırma istiyorum. Hemen okuyup bitirsin istiyor. Anlayabileceği hikâyeler alsın istiyorum, bazı yazarların ifadeleri, dili farklı, anlatımı farklı oluyor. O da anlamasını etkiliyor. Sevdiğimiz bir kitap yakaladıysak onun bütün serilerini almaya çalışıyorum (K10).”, “İlgisini çeker mi çekmez mi konusu, ben yaşına uygun alsam bile o sevmeyebiliyor, istemeyebiliyor. Alıp da okutamadığım kitaplar, setler oldu (K13).” ifadeleriyle çocuklarına uygun ve onların beğeneceği kitap seçmekte zorlandıklarını belirtmiştir.

Erişim: Uygulamaya katılan 7 veli; “Bazen aslında yaşadığımız şehir itibarıyla istediğimiz kitaba çok çabuk erişemiyoruz. Düzce’deki kitapçı sayısı ve kitap çeşidi oldukça az. Düzenlenen fuar sayıları az; kitapla ilgili etkinlikler yok denecek kadar az. Duysaydık kesinlikle katılır, istifade ederdik. Bazı kitaplar gerçekten çok pahalı, set olarak aldıklarımız biraz daha uygun. Kampanyalı kitap satışlarını takip ediyorum (K19).”, “Parası çok önemli. Parası da var. Kitaplar çok pahalandı. Beğenip de alamadığım okutamadığım kitaplar oldu (K1).” ifadeleriyle çocukları için çeşitli kitaplara erişmekte zorlandıklarını belirtmiştir.

İçerik: Uygulamaya katılan 5 veli; “Bir keresinde kitap aldım. Üç çocuk bir rüya, tanınmış bir kadın yazar. Hani beğenmedim. İçeriği çok az, çok kısaydı. Kitabı bitirdikten sonra aklımızda hiçbir şey kalmadı. Resim kalitesi de yoktu. Olayların kurgusu çok kötüydü. İçinde bir şey anlatmamış. Ben de beğenmedim. Bu resimli çocuk kitabını çocuklar da beğenmedi zaten. Beklentimi karşılamadı. İçinde aile

yaşantımıza, kültürümüze uymayan, bizden duymadığı şeyler, zararlı şeyler var, bize uygun mu değil mi diye önce o aklıma geliyor (K1).”, “Benim dediğim gibi içeriğe çok önem vermiyor, sadece dış görünüme önem veriyor. İçeriğinde birtakım olumsuz şeyler olabilir diye kaygılanıyorum. Diyorum ki sadece dış görünüşüne bakma, içeriğini araştır (K16).” ifadeleriyle çocukları için nitelikli ve uygun içeriğe sahip kitap seçmekte zorlandıklarını belirtmiştir.

10. Alt Problem

Bu alt problemin analizinde velilerin çocuklarının okuma alışkanlığı kazanması için neler yaptıklarına ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Bununla ilgili bulgular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11

Velilerin Çocuklarına Okuma Alışkanlığı Kazandırmak İçin Yaptıkları Uygulamalar

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	n	N	%
Okuma etkinlikleri	Okuma saati	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 12, 16, 18, 19, 20	12	20	60
	Sesli okutma	1, 3, 6, 12, 14	5	20	25
	Okuma yarışması yapma	1, 3, 8, 12	4	20	20
	Okudukları üzerine konuşma	8, 10, 12, 15	4	20	20
	Okuduklarının özetini çıkartma	10	1	20	5
	Açık havada kitap okuma	1	1	20	5
	Çocuğa kitap okuma	3	1	20	5
Destekleyici etkenler	Kitaplık oluşturma	2, 3, 4, 7, 8, 9, 12, 14, 19, 20	10	20	50
	İlgi çekici kitap seçimi	6, 18, 20	3	20	15
Ebeveyn tutumu	Model olma	1, 6, 9, 12, 14, 16, 17	7	20	35
	Ödül ve ceza uygulama	5, 11, 14	3	20	15
Geziler	Kitap almaya birlikte gitme	10, 12	2	20	10
	Birlikte kütüphaneye gitme	18	1	20	5
	Yazar söyleşilerine katılma	1	1	20	5

Öğrenci velilerinin çocuklarına okuma alışkanlığı kazandırmak için yaptıkları çalışmalar üzerine görüşleri 4 ana tema ve 14 alt temada toplanmıştır. 4 ana tema okuma etkinlikleri, destekleyici etkenler, ebeveyn tutumu ve gezilerdir.

Okuma etkinlikleri: Uygulamaya katılan 16 veli; “Gündüz okuma saati yapmaya çalışıyorum, olmazsa yatarken yapıyoruz. Açık havada kitap okumak için dışarıda müsait yer olursa giderim, onları da götürürüm. Bazen okuma yarışması yapıyorum: Bir dakikada okunan sözcük sayısı ile ilgili. Bazen de en çok sayfa sayısı da

yapıyorum. Bazen televizyonu kapatıyorum, haydi siz okuyun, ben dinleyim, diyorum (K1).”, “Okuma saatleri yapıyorduk. 1. sınıfta iki veya üç kitap okutuyoruz. Her gün bir kitap okuyor. Pazartesi, salı, çarşamba okuduğu kitaplardan üç tanesinin özetini yapmasını istiyorum anladığı kadarıyla. İki kitabı da anlatmasını istiyorum. Pazar günü kelime kutusu yaptık; olay, yer, zaman, kişiler kutusu oluşturduk. Onlardan birer tane seçip ona göre bir hikâye yazmasını istiyorum (K10).” ifadeleriyle çocuklarının okuma alışkanlığı kazanması için yaptıkları etkinlikleri belirtmiştir.

Destekleyici etkenler: Uygulamaya katılan 12 veli; “Evde oğluma ait çok sevdiği kitapların olduğu bir kitaplık var (K19).”, “Sıkıcı olmayan kitaplar seçmeye çalışıyorum sevdirmek için. Daha eğlenceli, daha merak uyandırıcı kitaplar olsun diyorum (K6).” ifadeleriyle çocuklarının okuma alışkanlığı kazanması için yaptıkları destekleyici çalışmaları belirtmiştir.

Ebeveyn tutumu: Uygulamaya katılan 9 veli; “Kızıma ben örnek oluyorum. Beni sürekli okurken görüyor. Okuduğum kitapları not ediyorum, ona da tavsiye ediyorum. Bu sene sonunda okuduğumuz kitapları sıralayacağız, kim daha çok okumuş diye yarışıyoruz kızımla. Kalın kitap alıyorum bazen, ben kalını bitirdim, sen hala bitiremedin mi diyorum. Sabahları erkenden kalkarım, kendime kitap okuma saati yaparım. Berra da uyanınca beni kitap okurken görür (K17).”, “Mesela kitap okuduğu zaman ödül koyuyorum. Dün beni kızdıracak bir hareket yaptı, sokağa çıkmama cezası aldı. Eline kitap verdim, kitabı bitirirse çıkarırım, dedim. Bitirdi ve çıkardım (K5).” ifadeleriyle çocuklarının okuma alışkanlığı kazanması için takındıkları tutumu belirtmiştir.

Geziler: Uygulamaya katılan 4 veli; “Şehrimize gelen yazarları takip ederim, haberim olsa giderim. İmzalı kitap alırım (K1).”, “Oğlumla kitap alışverişine daima beraber gideriz, kitapları ben de seçerim, o da seçer. Beraber alıp geliriz (K10).”, “Kütüphaneye gidip onu kitapla buluşturuyorum (K18).” ifadeleriyle çocuklarının okuma alışkanlığı kazanması için yaptıkları gezileri anlatmıştır.

11. Alt Problem

Bu alt problemin analizinde velilerin çocuklarının okuma alışkanlığı kazanması engelleyen durumlara ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Bununla ilgili bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

Velilere Göre Çocuklarının Okuma Alışkanlığı Kazanmasını Engelleyen Etkenler

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	n	N	%
Dijital aygıtlar ve oyunlar	Televizyon	1, 9, 10, 11, 14, 15, 17	7	20	35
	Bilgisayar/tablet	1, 4, 7, 14, 15, 19	6	20	10
	Oyun oynamak	5, 10, 20	3	20	15
	Telefon	9, 13	2	20	10
	Sosyal medya	14	1	20	5

Tablo 12 (devamı)

Ders Yüğü	Ödevler	6, 12, 20	3	20	15
Ev ortamı	Veli olarak ilgileneememek	13, 16	2	20	10
	Küçük kardeşin yaramazlığı	4	1	20	5
Kitaba erişim	İstenilen kitaba erişememe	18	1	20	5

Velilere göre çocuklarının okuma alışkanlığı kazanmasını engelleyen durumlar üzerine görüşleri 4 ana tema ve 9 alt temada toplanmıştır. Ana temalar dijital aygıtlar ve oyunlar, ders yüğü, ev ortamı ve kitaba erişimdir.

Dijital aygıtlar ve oyunlar: Uygulamaya katılan 13 veli; “TV, tablet var. Evimizde hiç TV olmasa, eminim, daha çok okuyacaklar. Çizgi film izliyorlar. Telefon vermiyorum artık yasakladım (K1).”, “Daha çok oyun istiyor, kardeşiyle veya bizimle oynamak istiyor. Okumayı bir yük gibi görüyor. Zevkine varamadı, önemini kavrayamadı, onun tadını alamadı. Ama şimdi zorlamaya çalışıyorum. TV izler, sevdiği çizgi filmleri takip eder. TV’ye çok düşkün daha çok oyun oynamak ister. Şu an evde oldukları için daha çok izliyorlar (K10).” ifadeleriyle çocuklarının okuma alışkanlığı kazanmasını engelleyen durumlar arasında dijital aygıtlar ve oyunları sıralamıştır.

Ders Yüğü: Uygulamaya katılan 3 veli; “Ödevleri fazla olduğunda çok okuyamıyor, yoruluyor (K6).”, “Ödevlerini yaparken çocuk bu, biraz bıkmış olabiliyor (K12)”, “Derslerin biraz zor oluşu zaman alabiliyor (K20).” ifadeleriyle çocuklarının okuma alışkanlığı kazanmasını engelleyen durumlar arasında ders ödev ve sorumluluklarını belirtmiştir.

Ev ortamı: Uygulamaya katılan 3 veli; “Benim çalışmam ya da gündüz çalışıyor olsaydım, 16 saat çalışıyorum, bu en büyük kaybımız. Ablasının sınav senesi olduğu için o yardım edemiyor. Yanında birisi olsa daha fazla okuyacaktır (K18).”, “Şu an kardeşi okumasını engelliyor. Büyük kızım bir kitap aldığımda iki yaşındaki küçük olan da alıyor, yırtıyor, bir dönem küçük uyuyunca biz kızım ile okurduk (K4).” ifadeleriyle çocuklarının okuma alışkanlığı kazanmasını engelleyen durumlar arasında ev ortamının uygun olmamasını belirtmiştir.

Kitaba erişim: Uygulamaya katılan 1 veli; “Oğlum için şu an en çok çeşitli kitaba ulaşamama sorunu var. Şu anki salgından dolayı kütüphaneye gitmiyoruz, gidemiyoruz (K18).” ifadeleriyle çocuklarının okuma alışkanlığı kazanmasını engelleyen durumlar arasında çeşitli ve nitelikli kitaba erişememe sorununu belirtmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

İlkokul velilerinin çocuklarının kitap tercihleri ve okuma alışkanlıkları üzerine yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda birtakım sonuçlara ulaşılmıştır.

Velilerin çoğu, çocuklarının her gün düzenli olarak kitap okuduğunu belirtmiştir. Okula başlangıç yıllarında okuma-yazma öğretiminin tüm eğitimin temeli olduğu düşüncesine sahip aileler, çocuklarının bu beceriyi edinmesine önem verip bunun için düzenli okumalarını sağlamıştır. İlgili çalışmalarda öğrencilerin düzenli olarak kitap okudukları bulgulanmıştır (Bayat ve Çetinkaya, 2018; Can ve diğ., 2010; Ogurlu, 2014; Taş, 2018; Ünal ve Yiğit, 2014; Yıldırım ve Ceylan, 2018). Okuma süreleri değişkenlik göstermekle birlikte ilkokulda bu alışkanlığın kazandırılması başarılı bir eğitim-öğretim hayatı ve yaşam boyu öğrenme için gereklidir.

Velilerin yarısından fazlası çocuklarının kitap okumaya karşı ilgili ve istekli olduğunu belirtmiştir. Okul hayatının ilk döneminde çocukların öğrenmeye karşı heyecanlı olduğu buna bağlı olarak okumaya karşı istekli olduğu söylenebilir (Taş, 2018). Yine velilerin az bir kısmı kitaba göre çocukların okuma ilgi ve isteklerinin değişkenlik gösterdiğini ifade etmiştir. İlgili çalışmalarda öğrencilerin okumaya ilgi duydukları (Bayat ve Çetinkaya, 2018; Can ve diğ., 2010; Ogurlu, 2014; Taş, 2018; Ünal ve Yiğit, 2014; Yıldırım ve Ceylan, 2018) ve olumlu tutum içinde oldukları (Akkaya ve Özdemir, 2013; Başaran ve Ateş, 2009; Darıcan, 2014; Durualp ve diğ., 2013; Yıldırım ve Ceylan, 2018) belirlenmiştir. İlkokul öğrencilerinin yaşına, ilgisine uygun kitapla karşılaşması okuma alışkanlığını kazanmada temel etkidir. Ayrıca davranış kazandırma, alışkanlık edindirmenin kararlı ve doğru aşamalar gerektirdiğinin farkında olmayan ebeveynlerin, bu becerinin kazandırılması için ya doğru tutum takınmadıkları ya da yeterli bir çaba göstermediği düşünülebilir.

Velilerin çocuklarına kitap aldığı dönemlere bakıldığında yarısına yakınının bebeklik çağında, diğer yarısının okul öncesi dönemde kitap aldığı belirlenmiştir. İnsan yaşamında bilişsel gelişimin 0-3 yaşları arasında oldukça hızlı olduğu alanyazında ifade edilmiştir. İlkokula başlamadan önce velilerin çocuklara kitap alması çocukların kitaplarla karşılaşması, onların hem bilişsel hem de dilsel becerilerinin gelişimine olumlu katkıda bulunur. Velilerin bu bilinçle çocuklarını kitaplarla erken dönemde tanıştırmaları oldukça önemlidir.

Velilerin çoğu çocuklarının öyküleyici türleri okumayı tercih ettiğini, velilerin yarısı bilgilendirici türleri okumayı sevdiğini belirtmiştir. Küçük yaş gruplarında hikâye ve masalların onların hayal dünyasına uygun olduğu anlaşılmaktadır. Bundan önceki araştırma bulgularına göre de öğrencilerin, özellikle hikâye türündeki kitapları tercih ettikleri belirlenmiştir (Ayyıldız ve diğ., 2006; Karakoç, 2005; Karatay ve Dilekçi 2020; Taşkesenlioğlu, 2013; Vostrovsky, 1899). Bu türlerin sunulmasıyla çocukların okumaya karşı olumlu tutum kazanmaları sağlanabilir.

Velilerin geneli çocuklarının macera ve eğlence içeren kitapları beğendiklerini belirtmiştir. Bu sonuç alanyazındaki ilgili çalışma sonuçlarıyla benzerlik

göstermektedir (Acat ve diğ., 2008; Bayat ve Çetinkaya, 2018; Clark ve Foster, 2005; Merisuo Storm, 2006; Sünbül ve diğ., 2010; Taş, 2018;). Veliler çocuğun yaş ve gelişim düzeyine uygun kitap seçimine dikkat etmektedir (Öztürk ve Aksoy, 2016). Çocuklar oyun çağında olduğundan macera içeren konuların ilgilerini çektiği söylenebilir. Yine televizyonda izledikleri çizgi film karakterlerinin kitaplarını okuduklarında daha çok keyif aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yaş dönemine göre hayvanlar ilgilerini çekmekte, kendi dönemseller şartlarına uygun ihtiyaç ve beklentilerini içeren kitapları okumak istemektedirler. İlkokul öğrencilerinin bilime merak duydukları da belirlenmiştir. Velilerin kitaplar üzerinden değer aktarımı yapmak istedikleri ve çocuklarını bu konulara yönlendirdikleri de bulgulanmıştır.

Velilere göre çocukları; kitapların görsel olarak zengin olmasını istemekte, bu görsellerdeki renklerin canlı ve ilgi çekici olmasına dikkat etmektedir. Özellikle kitabın seçilmesinde kapak resminin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Yine kitabın görsellerinin kültüre uygun olması, olumsuz mesajlar içermemesi velilerin kitabı çocukları için tercih etmelerinde dikkate aldıkları bir etkidir. Görsellerin toplumsal normlara uygunluğu velilerin hassasiyet gösterdiği etkenlerdendir. Sayfa sayısının çocukların düzeyine uygun olması çocukların kitap beğenisini etkileyen bir durumdur. Sayfa sayısının fazla olması öğrencilerin sıkılmasına, kitabı okumadan bırakmasına neden olmaktadır. Kitaplardaki yazı karakterinin ve büyüklüğünün küçük yaş düzeyine seslenmesi önemlidir. Kitabın tasarımı, kâğıt kalitesi, görünümü çocukları etkileyen bir diğer etkidir. Alanyazındaki kitabın kapağının, görünümünün, resimlerinin kitap seçimini etkilediği bulgusu ile benzer bir sonuca ulaşılmıştır (Hopper, 2005; Mohr, 2006).

Velilerin geneli çocukları için kitabevlerinden kitap aldıklarını belirtmiştir. Velilerin yarısından fazlası kitabı sosyal çevrelerinden ödünç aldığını, çocuğun akranlarıyla kitap değişimi yaptığını ya da hediye olarak çocuğa kitaplar verildiğini belirtmiştir. Zaman zaman çocukların istedikleri kitapları kütüphaneden ve sınıf kitaplığından temin ettikleri sonucuna da ulaşılmıştır. Satın alma ve ödünç alarak kitaba erişimin yaygın olmasıyla birlikte kütüphanelerin daha etkin kullanılması gerekir. Bunun için veliler, çocuklarını kütüphaneye götürmeli ve kütüphaneye gitme alışkanlığının kazandırılması için çaba göstermelidir. Okuma alışkanlığının kazandırılmasında kütüphanelerin katkısı olduğu çeşitli araştırmalarda bulgulanmıştır (Gaona ve González, 2011; Karatay ve Dilekçi 2020; Tella ve Akande, 2007). Kütüphanelerin okuma alışkanlığı kazandırılmasındaki önemi dikkate alınarak öğrencilerin beğenisine uygun kitaplara erişebilmesi için kütüphaneler bütün yaş grubundaki öğrencilerin ilgisine ve biliş düzeyine uygun bir şekilde zenginleştirilebilir.

Velilerin çocukları için kitap seçerken yaşadığı en büyük zorluk çocuklarının aldıkları kitabı beğenmemesidir. Ayrıca kitapların pahalılığı da kitaba erişimdeki zorluklar arasında belirtilmiştir (Aslantürk ve Saracaloğlu, 2010; Çetin ve Karaata, 2010; Mckool, 2007; Sünbül ve diğ., 2010; Taş, 2018; Şahin, 2012). Veliler; nitelikli kitaplara erişim, kitap içeriklerinin yetersizliği ve çocuk psikolojisine uygun

olmaması sorunlarını yaşamaktadır. Bu sorunların üstesinden gelmek için veliler çocukları için kitap seçerken sınıf öğretmeni ve öğretmenlere danışmaktadır. Zaman zaman üst sınıflarda eğitim gören çocuklarından görüş almaktadır. Velilerin kendi yakın çevrelerindeki eğitilmiş bireylere veya deneyimli ebeveynlerden fikir aldıkları sonucuna da ulaşılmıştır. Hatta sosyal medya ve televizyondaki ilgili paylaşımları takip edip kitap tercih ettikleri de anlaşılmaktadır. Bu durumların çözümü için Millî Eğitim Bakanlığının oluşturacağı uzman komisyonlar aracılığıyla yayımlayacağı sınıf düzeylerine ve konulara göre temel eserler listesinin velilere ve çocuklarına rehberlik edebileceği söylenebilir.

Veliler çocuklarının okuma alışkanlığı kazanması için okuma etkinlikleri yaptıklarını belirtmiştir. Bunlar: okuma saati, sesli okuma, okuma yarışması, kitap gezileri, okuduklarının özetini çıkarma ve kitap üzerine konuşma etkinlikleridir. Okuma alışkanlığının kazanılmasında belirleyici öğelerden biri ailedir. Çocukluktan itibaren aile ile birlikte yapılan okuma etkinlikleri, aile bireylerinin okuma alışkanlığına sahip olması aile içindeki her bireyi olumlu yönde etkilemektedir (Clark, 2010; Doiron ve Asselin, 2011; Gaona ve González, 2011; Ivey ve Broadus, 2001; Karatay ve Dilekçi 2020; Oriogu, 2015; Zickuhr ve diğ., 2012). Aile, okuma alışkanlığının edindirilmesinde ve geliştirilmesinde çok önemli bir etkidir (Bayat ve Çetinkaya, 2018; Çetin ve Karaata, 2010; Kemiksiz, 2018; Tanju, 2010). Öğretmen ve veliler bu alışkanlığın kazandırılması sürecinde iş birliği yapmalıdır.

Veliler fırsat buldukça kütüphaneye gittiklerini, yazar söyleşilerine katıldıklarını sosyal etkinliklerle kitabı çocuğun gündemine soktuklarını belirtmişlerdir. İlgili araştırmalarda sosyal ortamdaki okuma faaliyetlerinin önemli olduğu belirlenmiştir (Karatay ve Dilekçi, 2020; Maden ve Maden, 2018). Çünkü öğrencinin davranışlarına sosyal çevre de yön verir. Ayrıca veliler çocuğa kitaplık oluşturup kitaplığı ilgi çekici kitaplarla donatarak çocuklarını okumaya karşı güdülemeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Veliler kendileri de kitap okuyarak model olmaya çalışmakta, okumaya karşı olumlu tutum oluşturmaya gayret etmektedir. Kitap okuma eylemine/alışkanlığına ödül verdiklerini, okumama durumunda istenen bir durumu ortamdaki çekerek cezalandırdıklarını belirtmiştir. Kitap okuma alışkanlığının kazandırmak için gösterilen bu çabalar dikkate alındığında velilerin bu konuya çok önem verdikleri ortadadır. Fakat bu alışkanlığın kazandırılması için ceza gibi yöntemlerin kullanılması çocuklarda istenilen davranışın oluşmasını olumlu etkilemeyebilir. Ebeveynlerin eğitimin temeli olan bu alışkanlığı kazandırmak için rehberliğe ihtiyaç duydukları söylenebilir. Davranış edindirme sürecinin kararlı ve doğru adımlar gerektirdiğinin velilere anlatılması ve bu süreçte onlara destek olunması önemlidir.

Veliler okuma alışkanlığının kazandırılmasında dijital aygıt ve oyunların sürece engel olduğunu belirtmiştir. Dijital aygıtlar ve internet öğrencilerin okuma alışkanlıkları ve tercihleri üzerinde etkili olmaktadır (Aslantürk ve Saracaloğlu, 2010; Batur ve diğ., 2010; Eroğlu, 2013; Odabaş ve diğ., 2018; Sünbül ve diğ., 2010; Şahin, 2012; Yalman ve diğ., 2015; Yılmaz, 2006). Çocuklar sıklıkla televizyon izlemekte

ve telefon, tablet üzerinden oyunlar oynamaktadır. Bunlara ayrılan zaman kitap okumanın ihmal edilmesine neden olmaktadır. Tella ve Akande'ye göre (2007) ilköğretim öğrencilerinin okumasını engelleyen en olumsuz etken televizyon izleme faaliyetidir. Modern zamanın getirdiği dijital bağımlılığın küçük yaşı gruplarını bile etkilediği dikkate alındığında ebeveynlerin bu konuda desteğe ihtiyaç duyduğu söylenebilir.

Veliler okuma alışkanlığının kazandırılmasında ödevlerin çokluğunu engel olarak belirtmiştir. Alanyazında sınav merkezli eğitim sistemi, kurslar ve ödevler nedeniyle öğrencilerin okumaya zaman bulamadıkları bulgulanmıştır (şahin, 2012; Taşı, 2018). İlköğretim ağı çocuklarının okuma ve yazma becerilerinin yavaşlığı dikkate alındığında öğretmenlerin verdiği ödevler, kitap okumanın ötelenmesine sebep olmaktadır. Bu nedenle ödevlerin çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerileri göz önünde tutularak dengeli verilmesi gerekir.

References

- Acat, B., Demiral, H., & Arın, A. (2008). *Okuma alışkanlığı göstergelerine göre ilköğretim öğrencilerinin durumları [Status of primary school students according to reading habit indicators]*. <https://www.academia.edu/>
- Akkaya, N., & Özdemir, S. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi (İzmir-Buca örneği) [Examination of secondary school students' attitudes towards reading (Izmir-Buca example)]. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 75-96. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefad/issue/3812/51102>
- Aksaçlıoğlu, A. (2005). *Öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi [The effect of students watching television and using computers on their reading habits]* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aksaçlıoğlu, A. G., & Yılmaz, B. (2007). Öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi [The effect of students watching television and using computers on their reading habits]. *Türk Kütüphaneciliği*, 21 (1), 3-28. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/815126>
- Aksoy, E. (2014). *İlköğretim öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin veli, öğretmen ve öğrenci görüşleri [Views of parents, teachers and students on reading habits of primary school students]* (Tez No. 357724)[Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Altunkaynak, M. (2018). İlkokul öğrencilerinin kitap seçimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi [Examination of primary school students' views on book selection]. *Turkish Studies*, 13(19), 101-117. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13837>
- Arıcı, A. F. (2021). Ailede okuma eğitimi [Reading education in the family]. *Uluslararası Maarif Dergisi*, 2 (3), 29-32. https://www.turkiyemaarif.org/uploads/Uluslararası_Maarif_Dergisi_3.pdf
- Aslantürk, E., & Saracaoğlu, A. S. (2010). Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının okuma ilgi ve alışkanlıklarının karşılaştırılması [Comparison of reading interests and habits of classroom teachers and prospective classroom teachers]. *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 11(1), 155-176. <http://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423869470.pdf>
- Ayyıldız, M., Bozkurt, Ü., & Canlı, S. (2006). Okuma kültürü üzerine bir araştırma [A research on reading culture]. *Millî Eğitim*, 34 (169), 277-296. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/470208>

- Balcı, A. (2009). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları [Attitudes of primary school 8th grade students towards reading habits]. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (11), 265-300. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/183151>
- Balcı, A., Uyar, Y., & Büyükikiz, K. K. (2012). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları, kütüphane kullanma sıklıkları ve okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi [Examination of primary school 6th grade students' reading habits, frequency of library use and attitudes towards reading]. *Turkish Studies*, 7(4), 965-985. Doi: 10.7827/turkishstudies.3795
- Başaran, M., & Ateş, S. (2009). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarının incelenmesi [Examination of primary school fifth grade students' attitudes towards reading]. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 73-92. <http://www.gefad.gazi.edu.tr/tr/download/article-file/77091>
- Batur, Z., Gülveren, H., & Bek, H. (2010). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma: Uşak eğitim fakültesi örneği [A research on the reading habits of teacher candidates: The example of Uşak faculty of education]. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 32-49. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaksosbil/issue/21651/232769>
- Bayat, N., & Çetinkaya, G. (2018). Reading habits and preferences of secondary school students. *Elementary Education Online*, 17(2), 984-1001. Doi: 10.17051/ilkonline.2018.419349
- Bayis, S. (2010). 4. 5. 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin kitap okuma ve kütüphane kullanım alışkanlıklarının incelenmesi [Investigation of reading and library usage habits of 4th, 5th, 6th, 7th grade students] (Tez No. 267421) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Beentjes, J. W. H., & Voort, T. H. A. (1988). Television's impact on children's reading skills: a review of research. *Reading Research Quarterly*, 23, 389-413. <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.475.5322&rep=rep1&type=pdf>
- Binbaşıoğlu, C. (2004). *İlkokuma ve yazma öğretimi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Can, R., Türkyılmaz, M., & Karadeniz, A. (2010). Ergenlik Dönemi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları [Reading habits of adolescent students]. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 1-21. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59502/855330>

- Clark, C. (2010). Linking school libraries and literacy: young people's reading habits and attitudes to their school library and an exploration of the relationship between school library use and school attainment. National Literacy Trust. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED513438.pdf>
- Clark, C., & Foster, A. (2005). Children's and young people's reading habits and preferences: the who, what, why, where and when. national literacy trust. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED541603.pdf>
- Çetin, Y., & Karaata, C. (2010). Türk öğrencilerin kitap okumama sorununa çözüm önerileri [Suggestions for solutions to the problem of Turkish students not reading books]. *Ç.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(1), 202-215. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4383/60167>
- Çetinkaya, Z. (2007). *Masalların Türkçe öğretimindeki yeri ve önemi [The place and importance of fairy tales in Turkish teaching]* (Tez No. 211632) [Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi] Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Darıcan, A. M. (2014). *İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi [Examination of reading habits of primary school 4th grade students]* (Tez No. 359943) [Yüksek lisans tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi] Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Doiron, R., & Asselin, M. (2011) Promoting a cultureforreading in a diverse world. *International Federation of Library Associations and Institutions*, 37(2), 109-117. Doi: 10.1177/0340035211409847
- Durualp, E., Çiçekoğlu, P., & Durualp, E. (2013). Sekizinci sınıf öğrencilerinin kitap okumaya yönelik tutumlarının internet ve kitap okuma alışkanlıkları açısından incelenmesi [Examining the attitudes of eighth grade students towards reading in terms of internet and book reading habits]. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(1), 115-132.
- Eroğlu, Z. D. (2013). Öğretmen Adaylarının okuma alışkanlıkları ile doğru yazma becerileri arasındaki ilişki [The relationship between pre-service teachers' reading habits and correct writing skills]. *Turkish Studies-International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 8(9), 1441-1453. Doi: 10.7827/TurkishStudies.5134
- Evra, J. V. (1998). *Television and child development*. Lawrance Erlbaum Associates.
- Gagne, K. D. (1992). *Kids and books: a model for television as a medium to leadchildren to literature (motivation, reading, attitudes)* [Master's thesis, University of Massachusetts]. [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglefindmkaj/https://core.ac.uk/download/pdf/220132001.pdf](https://core.ac.uk/download/pdf/220132001.pdf)

- Gaona, J. C. G., & González, E. R. V. (2011). Relationship between reading habits, university library and academic performance in a sample of psychology students. *Revista De La Educación Superior*, 15 (157), 55-73. http://publicaciones.anuies.mx/pdfs/revista/Revista157_S1A3EN.pdf
- Gillham, B. (2000). *Case study research methods*. Continiuom House.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi [Turkish and literary education in our secondary schools]*. Gül Yayınları.
- Gönen, M., Öncü, Ç. E., & Işıtan, S. (2004). İlköğretim 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi [Examination of reading habits of primary school 5th, 6th and 7th grade students]. *Millî Eğitim*, 164 7-35. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/164/gonen.htm
- Gürsoy, H.C., & Göçer, A. (2021). Okuma saatlerinde hikâye kitabı ve çizgi roman okumayla ilgili öğrenci görüşleri (Köy okulu örneği) [Student opinions about reading story books and comics during reading hours (village school example)]. *ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(1), 306-331. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1189964>
- Hopper, R. (2005). What are teenagers reading? Adolescent fiction reading habits and reading choices. *Literacy*, 39(3), 113-120. Doi: 0.1111/j.1467-9345.2005.00409.x
- Ivey, G., & Broaddus, K. (2001). Just plain reading: A survey of what makes students want to read in middle school classrooms. *Reading Research Quarterly*, 36(4), 350-377. <https://www.jstor.org/stable/748056>
- İşcan, A., Arıkan, İ. B., & Küçükaydın, M. A. (2013). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları ve okumaya ilişkin tutumları [Reading habits and attitudes towards reading of secondary school students]. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(11), 1-16. http://www.ijoess.com/Makaleler/754042072_adem%20i%c5%9fcan.pdf
- Kantarcıoğlu, S. (1991). *Eğitimde masalın yeri [The place of fairy tales in education]*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Karakoç, M. (2005). *Lise birinci sınıf öğrencilerinin okuma ilgi ve alışkanlıkları üzerine bir araştırma [A research on reading interests and habits of high school freshmen]* (Tez No. 162668) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi] Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Karatay, H., & Dilekçi A. (2020). Türkçe öğretmenlerine göre öğrencilerin okuma alışkanlıkları [Reading habits of students according to Turkish teachers]. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 8 (2), 1-24. Doi: 10.29228/ijlet.42865

- Karatay, H. (2011). *Okuma eğitimi kuram ve uygulama [Reading education theory and practice]*. Berikan Yayınevi.
- Kavcar, C., & Oğuzkan, F. (1987). *Özel öğretim yöntemleri Türkçe öğretimi [Special teaching methods Turkish teaching]*. Açıköğretim Fakültesi Yayınları, No: 96.
- Kemiksiz, Ö. (2018). Türkçe derslerindeki temalarda öğrencilere okumaları tavsiye edilen kitaplar üzerine bir inceleme [An investigation on the books that students are recommended to read in the themes of Turkish lessons]. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(10), 42-61. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/460722>
- Koolstra, C. M., Voort, T. H. A., & Kamp, L. J. (1997). Television's impact on children's reading comprehension and decoding skills: A 3-year panel study. *Reading Research Quarterly*, 32, 128-152. Doi: 10.1598/RRQ.32.2.1
- Kurulgan, M., & Çekerol, G. S. (2008). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanmaları üzerine bir araştırma [A study on students' reading and library use]. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2), 237-258. <https://arastirmax.com/tr/system/files/dergiler/222/makaleler/8/2/arastirmax-ogrencilerin-okuma-kutuphane-kullanma-aliskanliklari-uzerine-bir-arastirma.pdf>
- Maden, S., & Maden, A. (2018). Türkçe öğretmenlerinin okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik alternatif uygulamaları [Alternative practices of Turkish teachers to gain reading habits]. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2018(10), 1-17. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/goputeb/issue/36631/378557>.
- Majid, S., & Tan, V. (2007). Understanding the reading habits of children in Singapore. *Journal of Educational Media & Library Sciences*, 45, 187-198. <https://pdfs.semanticscholar.org/14a2/b0eadfb21524fb72861b85910f90745a3be5.pdf>
- McKool, S. (2007). Factors that influence the decision to read: An investigation of fifth grade students' out-of-school reading habits. *Reading Improvement*, 44(3), 111-131. <https://www.semanticscholar.org/paper/Factors-that-Influence-the-Decision-to-Read%3A-An-of-McKool/c2269ae0d51734ff260d42042d15577bcefb5bea>
- Merisuo Storm, T. (2006). Girls and boys like to read and write different text. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 50(2), 111-125. Doi:10.1080/00313830600576039
- Merriam, S. B. (1990). *Case study research in education*. Jossey-Bass.
- Mohr, K. A. (2006). Children's choices for recreational reading: A three-part investigation of selection preferences, rationales, and processes. *Journal of Literacy Research*, 38 (1), 81-104. Doi: 10.1207/s15548430jlr3801_4

- Odabaş, H., Odabaş, Y., & Polat, C. (2008). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı: Ankara Üniversitesi örneği [Reading habits of university students: Ankara University example]. *Bilgi Dünyası*, 9(2), 431-465. <http://eprints.rclis.org/12704/>
- Odabaş, H., Odabaş, Z. Y., & Sevmez, H. (2018). Üniversite öğrencilerinde dijital / e-kitap okuma kültürü: Selçuk Üniversitesi örneği [Digital/e-book reading culture among university students: Selçuk University example]. *DTCF Dergisi*, 58(1), 139-171. Doi: 10.33171/dtcfjournal.2018.58.1.8
- Ogunrombi, S. A., & Adio, G. (1995). Factor saffecting the reading habits of secondary school students. *Library Review*, 44(4), 50-57. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/00242539510089750/full/html>. Doi: 10.1108/00242539510089750
- Ogurlu, Ü. (2014). Üstün zekâli ve yetenekli öğrencilerin okuma ilgisi, tutumu ve eleştirel okuma becerileri [Reading interest, attitude and critical reading skills of gifted and talented students]. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 15(2) 29-41. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/159091>
- Oriogu, C. D. (2015). Catch them young: developing and improving of school libraries and reading habit of secondary school students in Nigeria. *Journal of Education and e-Learning Research*, 2 (4), 60-63. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1148726.pdf>.
- Öz, M. F. (2011). *Uygulamalı Türkçe öğretimi [Applied Turkish teaching]* (4. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Özdemir, E. (2007). *Eleştirel okuma [Critical reading]* (7. baskı). Bilgi Yayınevi.
- Öztürk, S. D., & Aksoy, E. (2016). İlköğretim öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin veli görüşleri [Parent views on reading habits of primary school students]. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 562-591. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/226830>
- Rimensberger, N. (2014). 'Reading is very important, but...:Taking stock of South African student teachers' reading habits', *Reading & Writing- Journal of the Reading Association of South Africa*, 5 (1). Doi: 10.4102/rw.v5i1.50
- Sangkao, S. (1999, Ağustos). Reading habit promotion in Asian libraries. 65th IFLA Council and General Council and General Conference, Bangkok, Thailand, Aug. 20-28th. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED441496.pdf>
- Sever, S. (2000). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme [Turkish teaching and full learning]* (3. Baskı). Anı Yayıncılık.

- Shen, L. (2006). Computer technology and college students' reading habits. *Chia-Nan Annual Bulletin*, 32, 559-572.
<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.526.1818&rep=rep1&type=pdf>
- Summers, K. (2013). Adult reading habits and preferences in relation to gender differences. *Reference & User Services Quarterly*, 52(3), 243-249.
Doi: 10.5860/rusq.52.3.3319
- Sünbül, A. M., Yılmaz, E., Demirer, V., Ceran, D., Işık, A., Çintaş, D., Çalışkan, M., & Alan, S. (2010). İlköğretim öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları. *Konya İli Araştırma Raporu (5-6-7-8. Sınıflar)[Reading habits of primary school students. Konya Province Research Report (5-6-7-8)]*. Selçuk Üniversitesi Matbaası.
- Şahin, A., İşcan, A., & Maden, S. (2009). İlköğretim öğrencilerinin okul kütüphaneleri ve sınıf kitaplıklarını kullanım durumları (Erzurum ili örneği) [Primary school students' use of school libraries and classroom libraries (Example of Erzurum province)]. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 183-196. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/32182>
- Şahin, A. (2013). İlköğretim 4 ve 5. Sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre incelenmesi [According to the socio-economic levels of primary school 4th and 5th grade students' reading habits]. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 367-388.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/256489>
- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış [An overview of children's reading habits]. *Aile ve Toplum* 6(22), 20-39.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/197991>
- Taş, H. (2018). İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve tercihleri üzerine bir değerlendirme [An evaluation on the reading habits and preferences of primary school 4th grade students]. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(3), 1947-1975.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/39454/465533>
- Taşkesenlioğlu, L. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine bir inceleme [An investigation on the reading habits of secondary school students]. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9), 1-10.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ksbd/issue/16222/169898>.
- Tella, A., & Akande, S. O. (2007). Children reading habits and availability of books in Botswana primary schools: Implications for achieving quality education. *The Reading Matrix* 7(2) 117-142.:
<https://readingmatrix.com/articles/adeyinka/article.pdf>

- Ünal, F. T., & Yiğit, A. (2014). Çocuklarda okuma kültürünün oluşmasında ailenin etkisi [The effect of the family on the formation of reading culture in children]. *International Journal of Language Academy*, 2(4), 308-322. Doi: 10.18033/ijla.143
- Ünalın, Ş. (1999). *Yeni gelişmeler ışığında Türkçe öğretimi [Turkish teaching in the light of new developments]*. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.
- Vostrovsky, C. (1899). A study of children's reading tastes. *The Pedagogical Seminary*, 6(4), 523-535. Doi: 10.1080/08919402.1899.10532977
- Yalman, M., Özkan, E., & Başaran, B. (2015). Geleceğin öğretmenlerinin kitap okuma alışkanlıklarının incelenmesi: Dicle Üniversitesi örneği [Examining the reading habits of future teachers: The example of Dicle University]. *EKEV Akademi Dergisi*, 19 (61), 463-478. <https://docplayer.biz.tr/20439472-Gelecegin-ogretmenlerinin-kitap-okuma-aliskanliklarinin-incelenmesi-dicle-universitesi-ornege.html>
- Yaman, H., & Süğümlü, Ü. (2010). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin ders dışı kitap okuma alışkanlıkları [Extracurricular reading habits of primary school second grade students]. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 18(1), 291-306. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/817910>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri [Qualitative research methods in the social sciences]*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, M., & Ceylan, O. (2018). Lise öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının demografik özelliklerine göre karşılaştırılması (Amasya İli Örneği) [Comparison of high school students' reading habits according to their demographic characteristics (Amasya Province Example)]. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(55), 734-746. Doi: 10.17719/jisr.20185537245
- Yılmaz, B. (2004). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveynlerin duyarlılığı [Parental sensitivity in students' reading and library usage habits]. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 115-136. <http://eprints.rclis.org/7362/>
- Yılmaz, Z. A. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığı [Reading habits of primary school teacher candidates]. *İlköğretim Online*, 5(1), 1-6. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8607/107217>
- Yurtbakan, E., & Erdoğan, T. (2020). İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının belirlenmesi: bir karma yöntem [Determining the reading habits of primary school 4th grade students: A mixed method]. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 240-257. <http://www.anadiliegitimi.com/tr/download/article-file/1078620>
- Zickuhr, K., Rainie, L., Purcell, K., Madden, M., & Brenner, J. (2012). *Younger Americans' reading and library habits* (Pew Internet & American Life Project). <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED537514.pdf>.

Ethical Declaration and Committee Approval

In this research, the principles of scientific research and publication ethics were followed.

The study was approved by the Social Sciences Human Research Ethics Committee of Bolu Abant İzzet Baysal University (Protocol No: 2021/148, Date: 29.04.2020 & Meeting No: 2021/04).

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulunda (Protokol No. 2021/148) araştırma 29.04.2020 tarihli 2021/04 toplantısında etik olarak uygun bulunmuştur.

Proportion of Author's Contribution

All sections in the article, have been prepared with the joint contributions of both authors.